

Fundusze Europejskie
dla Śląskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO Uchwały nr 2/2023 z dnia 05.06.2023

ZIELONY WIERZCHOŁEK ŚLĄSKA

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2027

KŁOBUCK, czerwiec 2023 r.

Spis treści

Spis treści.....	2
Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego	3
Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR.....	9
Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR.....	11
Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR.....	12
Rozdział V Spójność ⁶ , komplementarność ⁷ i synergia	23
Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru.....	30
Rozdział VIII Plan działania.....	32
Rozdział IX Plan finansowy LSR.....	33
Rozdział X Monitoring i ewaluacja.....	34
Wykaz wykorzystanej literatury	40
Załączniki do LSR.....	40

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego

I.1 Nazwa LGD i forma prawna.

Nazwa: Lokalna Grupa Działania „Zielony Wierchołek Śląska”

Status prawny: Stowarzyszenie

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Zielony Wierchołek Śląska” jest partnerstwem trójsektorowym specjalnym co oznacza że oprócz osób fizycznych w skład Stowarzyszenia wchodzi również reprezentanci sektora publicznego z wyłączeniem województw oraz osoby prawne. Nadzór nad Stowarzyszeniem pełni marszałek województwa. W organach Stowarzyszenia oprócz walnego zebrania członków, zarządu oraz komisji rewizyjnej działa również rada, której zadaniem jest podejmowanie decyzji w sprawie wyboru operacji realizowanych w ramach LSR. Lokalna Grupa Działania „Zielony Wierchołek Śląska” funkcjonuje na podstawie następujących dokumentów prawnych: ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (tekst jednolity z dnia 7 kwietnia 2022 r. Dz. U. z 2022, poz. 943); ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2023 r., poz. 412), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159) oraz Statutu.

Data wpisu w KRS: 24 lutego 2006 roku

Numer KRS: 0000251693

I.2 Doświadczenie i proces tworzenia partnerstwa.

Lokalna Grupa Działania „Zielony Wierchołek Śląska” powstała w ramach Działania 2.7 „Pilotażowy Program Leader+” – Schemat I Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”. W okresie od października 2005 roku do kwietnia 2006 roku realizowany był „Partnerstwo narzędziem zrównoważonego rozwoju ZIELONEGO WIERZCHOŁKA ŚLĄSKA”. Na różnych etapach procesu tworzenia LGD odbywały się spotkania, w których brali udział przedstawiciele sektora społecznego, gospodarczego i publicznego. W efekcie została utworzona LGD i opracowana Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich. LGD Zielony Wierchołek Śląska przyjęła formę prawną stowarzyszenia. W dniu 30 stycznia 2006 r. w Kłobucku miało miejsce zebranie założycielskie, na którym obecnych było 50 osób wskazanych przez partnerów z trzech sektorów.

W dniu 25 marca 2006 roku na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia LGD Zielony Wierchołek Śląska ukonstytuował się Zarząd Stowarzyszenia. Przy wyborze członków Zarządu zadbano o zapewnienie równej reprezentacji dla obszarów wszystkich ośmiu gmin, jak również o spełnienie warunku obecności w Zarządzie minimum 40% kobiet i minimum 40% mężczyzn. Taki skład Zarządu jest między innymi wyrazem poparcia przez założycieli Stowarzyszenia idei równości kobiet i mężczyzn w zarządzaniu LGD. Na tym samym zebraniu powołano także Komisję Rewizyjną i Radę Programową Stowarzyszenia. W 2008 r. rozpoczęto przygotowania do realizacji programu Leader w ramach PROW 2007-2013. Zostały przeprowadzone szerokie konsultacje społeczne, których efektem było stworzenie Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007-2013, która została przyjęta przez Walne Zebranie Członków w lutym 2009. Umowa na jej realizację została podpisana w maju 2009 r. W 2012 r. obszar LGD Zielony Wierchołek Śląska został powiększony o gminę Blachownię wchodzącą w skład powiatu Częstochowskiego.

W ramach SPO Pilotażowy Program Leader+ Schemat II LGD realizowała projekt pt. „Rozwój i promocja ZIELONEGO WIERZCHOŁKA ŚLĄSKA w oparciu o lokalne produkty oraz zasoby naturalne i kulturowe”. W czasie jego realizacji projektu przeprowadzono 12 szkoleń, 4 warsztaty, 2 wyjazdy studyjne oraz szereg działań

informacyjno-promocyjnych. W zorganizowanych spotkaniach szkoleniowych wzięło udział 720 osób. Ponadto zrealizowano następujące zadania:

1/. Imprezy kulturalno-promocyjne:

- Targi Produktów Lokalnych „Zielonego Wierchołka Śląska” w Kłobucku
- Pierwszy Szczyt Gospodarczy w Lipiu ,
- Przegląd orkiestr i zespołów artystycznych we Wręczycy Wielkiej,
- Dni Długoszowskie w Kłobucku - współorganizacja ze Stowarzyszeniem „Wieniawa” z Kłobucka

2/. Wydawnictwa:

- Przewodnik po Ziemi Kłobuckiej, prof. Jerzy Hereźniak,
- Folder produktów lokalnych,
- Kwartalnik Atrakcje ZWŚ

3/. Opracowania i analizy:

- Diagnoza i program promocji produktów lokalnych – dr G. Russak,
- Koncepcja zagospodarowania rzeki Liswarty i jej dopływów

Projekt realizowano w okresie od kwietnia 2007 do kwietnia 2008 r. Budżet wynosił 422 822 zł.

Działalność pozostałych organizacji i osób fizycznych z sektora społeczno-gospodarczego związana jest z celami LSR. Członkowie społeczni mogą pochwalić się realizacją wielu projektów, dofinansowywanych ze środków i funduszy różnych instytucji i organizacji, w tym ze środków UE.

Największe doświadczenie w realizacji dużych projektów inwestycyjnych dofinansowywanych ze środków UE posiada sektor publiczny.

Jednostki samorządu terytorialnego mają na swoim koncie wiele zrealizowanych projektów i programów współfinansowanych ze środków UE – z funduszu SAPARD, funduszy strukturalnych w ramach SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich. W 3 gminach tworzących LGD realizowano Program „Odnowa Wsi”.

Realizowane przez członków LGD projekty obejmują bardzo różne dziedziny, zarówno zgodne z działaniami w Osi 3 i 4 PROW 2007-2013 jak i inne projekty zrealizowane na obszarach wiejskich.

Z Sektorowego Programu Operacyjnego na lata 2004-2006 realizowane były projekty w ramach:

- „Różnicowanie działalności w kierunku działalności nierolniczej”
- „Odnowa wsi”

Z zakresu rozwoju obszarów wiejskich zrealizowano projekty:

- 1/. Inwestycje w gospodarstwach rolnych (SPO 2004-2006)
- 2/. Wsparcie gospodarstw niskotowarowych (PROW 2004-2006)
- 3/. Budowa kanalizacji i oczyszczalni (SAPARD)
- 4/. Budowa kanalizacji – (FAOW)

W roku 2009 zrealizowano w ramach POKL ze środków EFS projekt pod nazwą „Edukacja agroturystyczna – oddolna inicjatywa mieszkańców terenów wiejskich”. W projekcie wzięło udział 80 osób. Całkowita wartość projektu wyniosła 49 992,00 zł. Projekt polegał na realizacji serii szkoleń oraz warsztatów zakończonych wyjazdem studyjnym, których efektem było zapoznanie się uczestników szkolenia z zasadami i warunkami prowadzenia działalności agroturystycznej.

W latach 2009-2014 LGD Zielony Wierchołek Śląska realizował zadania związane z funkcjonowaniem programu Leader w ramach PROW 2007-2013. W ramach tego działania podmioty oraz mieszkańcy obszaru LGD złożyli w sumie 254 wnioski na łączną kwotę 21 348 433,99 z czego zrealizowano 130 operacji na łączną kwotę 7 984 171,64 co stanowi 75% budżetu przeznaczanego na Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju. W latach 2009-2013 LGD zrealizowało również dwa krajowe projekty współpracy. W ramach działania nabywanie umiejętności i aktywizacji LGD wydało kilkanaście opracowań dotyczących obszaru LGD i zrealizowało kilkadziesiąt imprez promujących obszar LGD oraz działalność LGD.

W latach 2014-2020 LGD Zielony Wierchołek Śląska realizował zadania związane ze wsparciem dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, w tym: wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (poddziałanie 19.2), wdrażanie projektów współpracy (poddziałanie 19.3) oraz wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji, które

związane jest z funkcjonowaniem lokalnych grup działania realizujących Lokalne Strategie Rozwoju (poddziałanie 19.4). Budżet jakim dysponowała LGD na powyższe działania wynosił w sumie 3 992 287,00 € z czego w ramach poddziałania 19.2 było to 3 050 375,00 €, poddziałania 19.3 305 037,00 € oraz 636 875€ w ramach poddziałania 19.4. W ramach wdrażania lokalnych strategii rozwoju zrealizowano w sumie 25 naborów wniosków o przyznanie pomocy. Wpłynęło w sumie 175 wniosków na łączną kwotę 3 750 000,00 €. Do dofinansowania wybrano 67 wniosków na łączną kwotę 2 250 000,00 €. Większość operacji realizowanych w ramach wdrażania lokalnych strategii rozwoju dotyczyło podejmowania oraz rozwoju działalności gospodarczej. W ramach tworzenia infrastruktury kulturalnej oraz turystycznej finansowano zadania realizowane przez organizacje pozarządowe oraz JST z tym że te ostatnie posiadały ograniczenie budżetu poddziałania 19.2 do 20%. Zrealizowano też w sumie 8 naborów w ramach projektów parasolowych gdzie o wsparcie mogły ubiegać się jedynie organizacje pozarządowe, osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej oraz jednostki nieposiadające osobowości prawnej. W ramach 8 naborów wsparcie uzyskało w sumie 41 podmiotów na łączną kwotę 166 000 €. Gminy i powiaty obszaru LGD współpracują pomiędzy sobą oraz z LGD na wielu płaszczyznach. Partnerstwo budowane jest także w ramach prowadzonych działań animacyjnych i aktywizacyjnych. LGD współpracuje skutecznie z kołami gospodyń wiejskich, z których kilkanaście jest szczególnie aktywnych. Wciąż duży, ale nie do końca wykorzystany, potencjał tkwi w jednostkach ochotniczych straży pożarnych, których na razie nie udało się w sposób pełny zaangażować we współpracę pomimo, iż kilka jednostek z terenu LGD realizowało operacje w ramach działania 19.2. Jednym z lokalnych kryteriów wyboru dotyczącym projektów parasolowych była kwestia partnerstwa. Organizacje, które chciały pozyskać środki w ramach projektów parasolowych musiały przedstawić umowy partnerskie opisujące współpracę z inną organizacją z terenu LGD. Takie rozwiązanie przyczyniło się do rozwoju współpracy pomiędzy organizacjami na obszarze LGD.

W ramach poddziałania 19.3 podpisano dwie umowy na realizację projektów współpracy. „Kreator przedsiębiorczości” realizowany przez 29 LGD z terenu Polski oraz Słowacji oraz projekt współpracy „Turystyka Rowerowa Atrakcyjnym Sposobem Aktywności” realizowany przez 5 LGD z województwa śląskiego. „Kreator Przedsiębiorczości” jako projekt międzynarodowy został zrealizowany i zakończony w 2020 r. natomiast w trakcie jest realizacja projektu „Turystyka Rowerowa Atrakcyjnym Sposobem Aktywności”. LGD realizowało również projekty partnerskie w ramach środków KSOW. Były to: Udział w Turystyki Weekendowej w Chorzowie, Wyjazd Studyjny Do Rumuni, Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety PROW na Podlasiu i Pojezierzu poprzez organizację dwóch wyjazdów studyjnych.

Kadra Biura LGD składa się z trzech osób, które pracują w biurze od początku realizacji LSR na lata 2014-2020. Jeden z pracowników wykonuje obowiązki kierownika biura do którego należą:

- 1) przygotowywanie wniosków o pomoc na operacje związane z funkcjonowaniem LGD oraz wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju, opracowanie wniosku o płatność i przekazanie go do Agencji Płatniczej,
- 2) realizacja zadań określonych przez zarząd
- 3) prowadzenie bieżących spraw stowarzyszenia
- 4) obsługa Zarządu, Rady i Walnego Zebrania Członków

Drugi z pracowników wykonuje obowiązki pracownika biura – specjalista d/s koordynowania projektów do którego należą m.in:

- 1) bieżąca obsługa sekretariatu
- 2) prowadzenie dokumentacji członkowskiej
- 3) prowadzenie rejestru spraw przychodzących i wychodzących
- 4) prowadzenie spraw związanych z naborem wniosków

Trzeci pracownik - Specjalista ds. realizacji LSR 2014-2020 wykonuje m.in obowiązki związane z:

- 1) Prawidłową realizację planu komunikacji społecznej
- 2) Prawidłową realizację procedur wyboru projektów w ramach działania 19.2
- 3) Monitoring i ewaluację LSR 2014-2020
- 4) Realizację projektów parasolowych

Każdy z pracowników brał czynny udział w aktualizacjach poprzedniej strategii. Przez cały poprzedni okres prowadzone były również konsultacje z beneficjentami oraz potencjalnymi beneficjentami, które polegały zarówno na doradztwie indywidualnym jak również okresowym przeprowadzaniem spotkań informujących o naborach, zasadach naborów a także merytorycznej pracy z beneficjentami nad projektami będącymi przedmiotem oceny przez

Radę. Ponadto każdy z pracowników brał czynny udział w pracach Śląskiej Sieci Leader oraz konsultacjach społecznych nowych rozporządzeń. Co najmniej raz w roku pracownicy brali udział w szkoleniach dedykowanych dla LGD. Biuro LGD znajduje się w Kłobucku, przy ul. Staszica 12. Lokal jest użytkowany na podstawie umowy najmu zawartej w dniu 1 kwietnia 2015 roku. W skład pomieszczeń wchodzi 3 lokale użytkowe na II kondygnacji, o łącznej powierzchni 73,20 m². Układ pomieszczeń zapewnia możliwość przyjmowania i obsługi interesantów chcących uzyskać informacje i fachowe doradztwo. Ponadto Biuro pozwala na archiwizowanie dokumentów oraz odpowiedni komfort pracy osobom zatrudnionym. Biuro wyposażone jest w dostęp do Internetu oraz sieci telefonicznej, posiada dostęp do wody bieżącej a zimą ogrzewane jest za pomocą CO. Możliwe, iż w trakcie funkcjonowania biura zajdzie potrzeba doposażenia w dodatkowe meble biurowe oraz sprzęt biurowy. Pracownicy mają do dyspozycji pomieszczenia sanitarne oraz socjalne. W ramach przygotowań do nowego okresu programowania trwają prace mające na celu dostosowanie obecnego biura do wymogów związanych z obsługą osób niepełnosprawnych w tym likwidacji barier architektonicznych.

I.3 Struktura LGD

Zgodnie z § 11, pkt. 2 Statutu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Zielony Wierchołek Śląska *Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRR.* Zgodnie z tym zapisem członkami Stowarzyszenia mogą być osoby fizyczne oraz osoby prawne w postaci stowarzyszeń, przedsiębiorstw czy fundacji. Każdy z podmiotów jest reprezentowany przez swojego przedstawiciela. Każdy podmiot ma bezpośrednią możliwość wpływania na funkcjonowanie i rozwój LGD poprzez zasiadanie w Zarządzie, Komisji Rewizyjnej czy Radzie. Rozszerzenie składu Stowarzyszenia odbywa się zgodnie z § 12 *Nabycie i stwierdzenie utraty członkostwa w Stowarzyszeniu następuje na podstawie uchwały Zarządu Stowarzyszenia.* Wśród członków Stowarzyszenia znajdują się osoby związane życiowo z gminami, liderzy społeczni, aktywni mieszkańcy, działacze, przedsiębiorcy, reprezentanci podmiotów publicznych. Na dzień 31 grudnia 2020 roku Stowarzyszenie liczy 213 członków zwyczajnych, z czego sektor społeczny reprezentowany jest przez 142 podmioty, sektor gospodarczy reprezentowany jest przez 61 podmiotów, sektor publiczny przez 10 podmiotów. Każda gmina członkowska reprezentowana jest co najmniej przez jednego przedstawiciela z wszystkich sektorów: społecznego (organizacje pozarządowe i mieszkańcy), gospodarczego oraz publicznego. Każdemu członkowi na Walnym Zebraniu Członków przysługuje jeden głos. Trójsektorowość jest zachowana także w podziale na gminy – z obszaru każdej z gmin członkowskich w składzie LGD znajduje się co najmniej 1 przedstawiciel każdego sektora) Relacje pomiędzy członkami oparte są na zasadach partnerskich, które wzmocnione są dodatkowo skuteczną komunikacją. Zasady przyjmowania członków określa Statut a Stowarzyszenie jest otwarte na nowych członków. Potwierdzeniem tego jest rosnąca z roku na rok liczba członków Stowarzyszenia.

Organami Stowarzyszenia są:

- Walne Zebranie Członków
- Zarząd
- Komisja Rewizyjna
- Rada.

Najwyższą władzą Stowarzyszenia jest Walne Zebranie Członków, w którym uczestniczą wszyscy członkowie stowarzyszenia.

Do kompetencji Walnego Zebrania Członków należy zatwierdzającego ważniejsze decyzje Stowarzyszenia, w tym w szczególności uchwalanie statutu i jego zmian, zatwierdzanie lokalnych kryteriów wyboru oraz procedur dotyczących wdrażania LSR, wybór i odwoływanie członków Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Zgodnie ze statutem w skład zarządu wchodzi 5-10 członków gdzie kobiety oraz mężczyźni stanowią co najmniej po 40% składu. Obecny Zarząd składa się z 10 osób, w tym: Prezes, Wiceprezes, Skarbnik i 7 członków. Zarząd kieruje bieżącą pracą Stowarzyszenia związaną m.in. z przyjmowaniem nowych członków Stowarzyszenia, sprawowania nadzoru nad pracą biura Stowarzyszenia. W skład Zarządu wchodzi seniorzy powyżej 60 roku życia. Komisja Rewizyjna, składająca się z Przewodniczącego komisji i 3 członków (wg Statutu od 3-5 członków). Komisja Rewizyjna pełni funkcje kontrolne nad działalnością Stowarzyszenia.

Wszyscy członkowie wchodzący w skład organów posiadają doświadczenie w realizacji poprzednich Lokalnych Strategii Rozwoju oraz brali czynny udział w pracach i konstruowaniu obecnej Strategii. Współpraca pomiędzy członkami Stowarzyszenia oparta jest na głębokiej komunikacji a wszystkie decyzje podejmowane są kolegiąlnie. Na spotkaniach każdy z uczestników ma prawo zabrania głosu a wnioski podejmowanie są na zasadzie dyskusji. Pomiędzy poszczególnymi organami Stowarzyszenie występuje ciągły przepływ informacji co pozwala na szybką reakcję w przypadku m.in. zmian w LSR. Taka współpraca pozwala na szybszą realizację zaplanowanych wskaźników oraz skuteczniejszą realizację planu finansowego. Członkostwo w Stowarzyszeniu jak i również udział w jego organach jest nieograniczone a każda z osób bez względu na wiek, niepełnosprawność, tożsamość kulturową ma prawo udziału w pracach LGD „Zielony Wierchołek Śląska”.

I.4 Skład organu decyzyjnego

Zgodnie ze statutem LGD Rada jest organem decyzyjnym Lokalnej Grupy Działania. Członkowie Rady wybierani są i odwoływani są przez Walne Zebranie Członków. W skład Rady zgodnie z zapisami Statutu wchodzi od 17 do 29 członków. Na dzień składania LSR na lata 2023-2027 w skład Rady wchodzi 20 członków z czego 8 członków reprezentuje sektor publiczny, 8 członków reprezentuje sektor społeczny oraz 4 sektor gospodarczy.

Władze publiczne ani przedstawiciele żadnego z pozostałych sektorów nie przekraczają 49%. Członek Rady nie może być jednocześnie członkiem Zarządu, Komisji Rewizyjnej ani nie może być zatrudniony w Biurze LGD. Rada funkcjonuje w oparciu o następujące zasady.

- 1) Ani reprezentanci władz publicznych, ani żadna pojedyncza grupa interesu nie ma więcej niż 49 % praw głosu w podejmowaniu decyzji.
- 2) Udział partnerów społecznych i gospodarczych wynosi 66%. Skład Rady jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności z uwzględnieniem przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego.
- 3) Skład Rady daje pewność, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie kontrolują procesu podejmowania decyzji, gdyż nie mają więcej niż 49 % praw głosu w podejmowaniu decyzji.
- 4) W skład Rady zgodnie z odpowiedzią na diagnozę wskazującą seniorów jako osoby w niekorzystnej sytuacji wchodzi osoby po 60 roku życia oraz kobiety.
- 5) Ograniczone zostało reprezentowanie sektora społeczno-gospodarczego przez osoby związane z sektorem publicznym (poprzez zakaz członkostwa/reprezentacji członka z sektora społeczno – gospodarczego przez osoby powiązane służbowo z członkami z sektora publicznego. Wprowadzono również brak możliwości upoważniania osób trzecich do udziału w podejmowaniu decyzji.

Prowadzony będzie rejestr interesów członków Rady, pozwalający na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami/poszczególnymi projektami.

Rada odpowiada za wybór projektów zgodnie z celami LSR i zatwierdzonymi lokalnymi kryteriami wyboru operacji. Zasady i procedury funkcjonowania Rady, tryb powoływania i zmian w jej składzie oraz regulacje dotyczące wyboru operacji zawarte są w Regulaminie Rady. Regulamin Rady zapewnia przejrzystość w podejmowaniu decyzji – jasno są określone procedury wyboru operacji. Decyzje podejmowane są przez wymagany quorum, tj. co najmniej 50% członków Rady musi być obecnych na posiedzeniu Rady. Wybór operacji następuje jeśli większość członków Rady (50%+1) oddaje głos na daną operację – przy zachowaniu zasad sektorowości i grup interesu. Decyzje Rady są jawne – podaje się je do publicznej wiadomości, przez umieszczenie ich na stronie internetowej LGD. W skład Rady wchodzi kobiety oraz seniorzy powyżej 60 roku życia.

I.5 Zasady funkcjonowania LGD

W procesie decyzyjnym każdorazowo Rada zachowywać będzie parytety zapewniające reprezentatywność sektorów poprzez weryfikowanie grup interesu – zgodnie z przyjętym Regulaminem Rady oraz Procedurą wyboru i oceny operacji, a także Regulaminem konkursu grantowego. W składzie Rady podczas podejmowania decyzji ani władze publiczne, ani żadna z grup interesu, nie będzie posiadać więcej niż 49% praw głosu. Poprawności formalnej wyłączenia będą służyć deklaracje bezstronności oraz rejestry interesów członków Rady. Rada posiada doświadczenie w procesie wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalania kwot wsparcia. Dzięki temu, że organ składa się z przedstawicieli różnych środowisk, szeroki jest zakres wiedzy i kompetencji jej członków. Członkowie Rady przechodzą i będą przechodzić szkolenia w zakresie przygotowania do sprawnego wdrażania LSR, co jest tym bardziej istotne z punktu widzenia wielofunduszowości. Kolejnym organem Stowarzyszenia jest Komisja Rewizyjna, która składa się z od 3 do 5 członków wybieranych przez Walne Zebranie

Członków. Komisja Rewizyjna spośród swoich członków wybiera Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego. Komisja Rewizyjna organem kontrolującym całokształt działalności Stowarzyszenia.

Kadencja organów LGD wynosi 4 lata. Realizacji celów i zadań Zarządu oraz Stowarzyszenia służy Biuro, którym kieruje Kierownik Biura zatrudniony przez Zarząd Lokalnej Grupa Działania „Zielony Wierchołek Śląska”.

Do obowiązków personelu zatrudnionego w Biurze należą m.in. obowiązki związane z prowadzeniem szkoleń oraz doradztwo na rzecz beneficjentów LSR 2023-2027. Na stanowisku pracy związanym z udzielaniem doradztwa określono sposób pomiaru jakości i efektywności udzielanego doradztwa, opisany szczegółowo w Regulaminie pracy biura LGD. W celu ciągłego podnoszenia standardów wiedzy i kompetencji członków organów oraz pracowników LGD, zaplanowano udział w szkoleniach, warsztatach i konferencjach.

Opis poszczególnych stanowisk pracowników biura określa również ich obowiązki w zakresie animacji lokalnej, w tym m.in. organizowanie szkoleń, konferencji i innych imprez zaplanowanych przez LGD, przygotowania udziału LGD w targach, konferencjach, szkoleniach, imprezach społeczno - kulturalnych i innych wydarzeniach mogących pomóc w promocji LGD oraz inicjowanie i prowadzenie działań związanych ze współpracą międzyregionalną i międzynarodową.

I.6 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Dokumentami wewnętrznymi regulującymi zasady działania Stowarzyszenia są:

- **Statut** - reguluje najważniejsze kwestie przewidziane w Ustawie z dn. 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. 2015 poz.1393 z późn. zm.): nazwę stowarzyszenia, teren działania i siedzibę stowarzyszenia, cele i sposoby ich realizacji, sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków, a także wskazuje władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje, sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał, sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich, zasady dokonywania zmian statutu oraz sposób rozwiązania się stowarzyszenia. Statut został przyjęty w nowym brzmieniu przez Walne Zebranie Członków w dniu 05.06.2023r. i niezwłocznie po tej dacie, zgłoszono zmiany w Krajowym Rejestrze Sądowym.
- **Regulamin Rady** - zawiera przede wszystkim szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego, szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny), szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego.
- **Regulamin Zarządu** - zawierający zapisy dotyczące przede wszystkim podziału zadań pomiędzy członków Zarządu, zasad organizacji posiedzeń Zarządu, zasady protokołowania posiedzeń.
- **Regulamin Funkcjonowania Biura** - określa zasady funkcjonowania Biura, w tym: uprawnienia Kierownika biura, strukturę organizacyjną biura, podział zadań oraz metody pomiaru w zakresie doradztwa.

Tym samym, Regulamin Funkcjonowania Biura Stowarzyszenia oraz dokumenty niższego rzędu określają szczegółowo podział zadań pracowników biura, a także zapewniają adekwatność wymagań przypisanych poszczególnym stanowiskom do przewidzianych obowiązków. Wyznaczono także zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy, a także przewidziano metody ich pomiaru. Podobnie jak w przypadku Rady, także dla pracowników biura zaprojektowany został plan szkoleń.

Ponad to dokumentami regulującymi działalność Stowarzyszenia są:

1. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2022 r. poz. 2422 z późn. zm.);
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej;
4. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego

wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006;

5. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005.

Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

W skład LGD Zielony Wierzchołek Śląska wchodzi 8 gmin powiatu kłobuckiego: Kłobuck, Krzepice, Lipie, Opatów, Panki, Popów, Przystajń, Wręczyca Wielka oraz gmina Blachownia wchodząca w skład powiatu częstochowskiego. Wszystkie gminy stanowią spójny obszar i pozostają ze sobą w bezpośrednim sąsiedztwie. Dodatkowym łącznikiem tego obszaru jest rzeka Liswarta, której dopływy wchodzi w skład całego obszaru LGD a także wspólna historia oraz kultura. Spójność terytorialną obszaru przedstawia rys. nr 1

Tab. nr 1 Podstawowe dane gmin wchodzących w skład obszaru LGD Zielony Wierzchołek Śląska na 31.12.2020 r.

Gmina	Typ gminy	Obszar km ²	Liczba mieszkańców
Blachownia	Miejsko-wiejska	67	12 744
Kłobuck	Miejsko-wiejska	130	19 993
Krzepice	Miejsko-wiejska	79	8 751
Lipie	Wiejska	99	6 084
Opatów	Wiejska	73	6 700
Panki	Wiejska	55	4 918
Popów	Wiejska	102	5 789
Przystajń	Wiejska	89	5 785
Wręczyca Wielka	Wiejska	148	17 845
Razem		842 km²	88 609

Dane: <http://stat.gov.pl/>

Rys 1. : Spójność terytorialna obszaru LGD

Według danych GUS na 31.12.2020 całkowita liczba ludności oddziaływania LGD Zielony Wierzchołek Śląska to 88 609. Powierzchnia obszaru LGD Zielony Wierzchołek Śląska to 842 km². Liczba zameldowanych mieszkańców

każdego z miast: Blachownia, Kłobuck oraz Krzepice na dzień 31 XII 2020 r była niższa niż 20 tys., co umożliwia społeczności miasta w gminie miejsko-wiejskiej wziąć udział w RLKS.

Realizacja operacji w ramach każdego z funduszy będzie możliwa na całym obszarze objętym LSR.

Rysunek obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazująca spójność przestrzenną obszaru objętego LSR.

Granice obszaru zaznaczono na żółto. Obszar jest spójny przestrzennie.

Obszar LGD stanowi obszar 9 gmin: Blachownia, Kłobuck, Krzepice, Lipie, Opatów, Panki, Popów, Przystajń, Wręczyca Wielka. 6 gmin to gminy wiejskie, trzy gminy – Blachownia, Kłobuck, Krzepice to gmina miejsko-wiejska.

Miasto Kłobuck liczy 13133 mieszkańców, Krzepice – 4462 oraz Blachownia - 9830.

Obszary gmin tworzące LGD przylegają do siebie w taki sposób, że obszar LGD znajduje się w jednym obrysie. Obszar LGD należy do dwóch powiatów, kłobuckiego i częstochowskiego. Do pierwszego z nich należą gminy Kłobuck, Krzepice, Lipie, Opatów, Panki, Popów, Przystajń, Wręczyca Wielka. Gmina Blachownia leży w powiecie częstochowskim.

Istotnym uwarunkowaniem dla charakterystyki obszaru jest bliskość prawie 3 milionowej aglomeracji śląskiej oraz bezpośrednie sąsiedztwo blisko 250 tys Częstochowy, która jest nie tylko centrum jury krakowsko-częstochowskiej ale także jednym z największych ośrodków pielgrzymkowych na Świecie. Odległość jaka dzieli to miasto od Blachowni wynosi 16 km a od Kłobucka 18,7 km, który jest jednocześnie miastem powiatowym. Pozostałe gminy znajdują się w średniej odległości ok. 30 km i łączą je z Częstochową 3 główne drogi. Krajowa nr 43 oraz wojewódzkie nr 494 i nr 491. Z każdej miejscowości obszaru LGD do Częstochowy można bez problemu dojechać transportem publicznym a także co prawda z przesiadkami pociągiem osobowym ze stacji Krzepice.

Obszar LGD pod względem ukształtowania terenu jest spójny - znajduje się na pograniczu dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych Wyżyny Wieluńskiej i Obniżenia Krzepickiego, które wchodzi w skład Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej. Cały obszar LGD jest również dopływem Liswarty największej rzeki przepływającej przez obszar LGD.

Pod względem demograficznym obszar charakteryzuje się większym odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym 17,80 % – wobec podobnych wartości w woj. śląskim 17,40% ale mniej niż w Polsce – 18,4%. Dla gmin obszaru odsetki te wynoszą od 16,80% do 19,0%, co świadczy o spójności obszaru w tym zakresie. Odsetek osób w wieku produkcyjnym na obszarze LGD – 60,0% jest wyższy od wartości dla woj. śląskiego 59% i podobny do wielkości dla kraju – 59,4%. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym na obszarze LGD – 22,10% jest nieznacznie niższy niż woj. śląskim – 23,6% oraz nieznacznie niższy niż dla kraju – 22,2%. Dla gmin obszaru odsetki te wynoszą od 20,07% do 24,10%, co także w tym zakresie świadczy o jego spójnej charakterystyce.

Ludność obszaru utrzymuje się z różnych źródeł dochodów, w tym głównie z pozarolniczych. Duża ilość osób pracuje właśnie na obszarze LGD.

Wspólnym elementem obszaru jest również historia i dziedzictwo kulturowe. Większość obszaru wchodziła historycznie w skład starostwa krzepickiego a obecnie w skład powiatu kłobuckiego. Wspólny mianownik wszystkich gmin wchodzących w skład obszaru LGD „Zielony Wierchołek Śląska” to historia przemysłu związanego z wydobywaniem i przeróbką skał syderytowych.

Pod względem gospodarczym obszar również jest jednolity. Opierając się na danych statystycznych oraz białym wywiadzie należy stwierdzić, iż dla wszystkich gmin wchodzących w skład obszaru LGD trzy najczęściej występujące sektory gospodarki to sektor G, F oraz C. Na całym obszarze LGD od wielu lat promuje się również charakterystyczne dla tego regionu produkty lokalne. Są to m.in. chleb kłobucki, kluski żelazne. Oprócz tego na obszarze LGD działa wielu rzemieślników produkujących metodami tradycyjnymi: ceramicy, jubilerzy, wytwórcy rękodzieła. Obszar LSR obejmuje jednorodny, spójny społecznie i funkcjonalnie terytorium, które charakteryzuje się wspólnymi tradycjami, lokalną tożsamością, poczuciem przynależności oraz jak wynikało z konsultacji społecznych przy opracowywaniu LSR - wspólnymi potrzebami i oczekiwaniami.

Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR

Lokalna Strategia Rozwoju powstawała przy udziale lokalnej społeczności. Cały proces tworzenia LSR powstawał w 4 etapach: opracowanie diagnozy i analizy SWOT dla obszaru objętego LSR, ustalenie hierarchii celów oraz wskaźników do osiągnięcia, , opracowanie zasad monitoringu oraz ewaluacji realizacji zadań LSR, opracowanie planu komunikacyjnego.

Dwa pierwsze etapy zostały zrealizowane podczas spotkań konsultacyjnych z lokalną społecznością. Spotkania odbyły się w każdej z gmin wchodzących w obszar LGD i były przeprowadzane zarówno metodą warsztatową jak i metodą fokusową polegającą na pracy w małych grupach. Spotkania odbywały się w następujących miejscach i terminach: Gmina Panki - 14 września 2022r - 12 osób Gmina Blachownia - 19 września 2022r. - 25 osób Gmina Popów - 16 września 2022r.– 9 osób Gmina Przystajń -15 września 2022r.– 20 osób Gmina Wręczyca Wielka -13 września 2022r.– 7 osób Gmina Lipie -12 września 2022r.– 22 osoby Gmina Opatów - 07 września 2022r. – 11 osób Gmina Krzepice - 06 września 2022r. – 5 osób Gmina Kłobuck - 2 września 2022r. – 16 osób

Przed spotkaniami konsultacyjnymi dokonano **analizy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz opracowanie diagnozy obszaru LGD „Zielony Wierchołek Śląska”** w oparciu o dane statystyczne i ogólnodostępne źródła instytucji (m.in. GUS, Urząd Pracy, raporty urzędów gmin, ARiMR), uwzględniając stan infrastruktury, poziom rozwoju przedsiębiorczości, trendy demograficzne, zasoby i uwarunkowania rozwojowe terytorium. Wykorzystanie otwartych źródeł informacji i uzyskane dane pozwoliły opracować materiały na których opierały się dalsze analizy i konsultacje.

Każde spotkanie konsultacyjne rozpoczynało się od zapoznania mieszkańców z założeniami PS WPR 2022-2027 ze szczególnym uwzględnieniem działania LEADER. Podczas spotkań przedstawiono również wstępne wyniki diagnozy obszaru. W drugiej części spotkania mieszkańcy opracowali **analizę SWOT** oraz określono problemy i wyznaczono cele, które mogłyby stać się ich potencjalnym rozwiązaniem. Na tym etapie przeprowadzono również badanie służące opracowaniu analizy SWOT z wykorzystaniem tzw. **wywiad biały**. W II etapie dodatkowo za pomocą **badania ankietowego** określono hierarchię celów oraz określono grupy docelowe przedsięwzięć. Wypracowanie powyższych zagadnień również odbywało się na wspomnianych wyżej spotkaniach podczas których, przeprowadzano **dyskusje w grupach oraz ogólne**. Aby określić wartości wskaźników wykorzystano dane z realizacji poprzedniej strategii oraz przeprowadzono wywiad biały oparty na materiałach związanych z realizowanymi w poprzednim okresie naborami wniosków o przyznanie pomocy. Dane z wywiadu posłużyły do określenia realnych, możliwych do osiągnięcia pułapów wskaźników. W dniu 13 grudnia 2022 odbyło się **spotkanie podsumowujące** gdzie uczestnicy – reprezentanci różnych branż i sektorów poznali wyniki wcześniejszych spotkań konsultacyjnych oraz na tej podstawie przedstawiono wstępny plan celów i przedsięwzięć z uwzględnieniem m.in. diagnozy obszaru czy też określonych grup osób będących w niekorzystnej sytuacji. W sumie we wszystkich spotkaniach uczestniczyło 151 osób. Byli to przedstawiciele przedsiębiorstw różnych branż, osoby z sektora publicznego oraz społecznego – mieszkańcy, przedstawiciele KGW, OSP oraz organizacji pozarządowych działających na terenie LGD „Zielony Wierchołek Śląska”. Udział w procesie przygotowywania LSR był umożliwiony przedstawicielom wszystkich sektorów istotnych z uwagi na społeczno-gospodarczy rozwój obszaru LGD. W przebiegu opracowania LSR uczestniczyli w szczególności przedstawiciele instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz uwzględnione zostały grupy w niekorzystnej sytuacji (młodzież do 25 r życia, bezrobotni do 35 roku życia, osoby niepełnosprawne, seniorzy, kobiety) w celu realizacji idei włączenia społecznego.

W całym okresie przygotowywania w biurze LGD każda zainteresowana osoba mogła zapoznać się z materiałami informacyjnymi, przedstawić swoje opinie oraz pomysły, przedyskutować istotne kwestie i zapoznać się z projektem LSR.

Końcowym etapem opracowania dokumentu strategii z wykorzystaniem danych, analiz i informacji z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR była konsultacja projektu LSR, która odbyła się w ostatnich dniach maja 2023 r. Konsultacje odbyły się za pośrednictwem danych zgromadzonych w bazie mailowej. W procesie tworzenia LSR wykorzystano również szereg badań własnych i wieloletniego doświadczenia we wdrażaniu interwencji LEADER.

Na każdym etapie opracowywania LSR na lata 2023-2027 szczególną uwagę poświęcono osobom z instytucji publicznych i organizacji pozarządowych zajmujących się osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Ponadto przeprowadzono szereg spotkań indywidualnych z przedstawicielami OSP, KGW i sołtysami. Wyniki konsultacji oraz wnioski z rozmów indywidualnych, zostały zawarte i wykorzystane w opracowaniu LSR.

W celu utrzymania zaangażowania lokalnej społeczności w budowaniu strategii, LGD podejmuje szereg przedsięwzięć związanych z bieżącym informowaniem o swoich działaniach poprzez stronę internetową, wiadomości wysyłane drogą mailową i media społecznościowe. LGD angażuje się w różnego rodzaju spotkania, szkolenia i konferencje na obszarze LGD oraz województwa śląskiego.

LGD „Zielony Wierchołek Śląska” współpracuje także z lokalną społecznością przy realizacji różnego rodzaju projektów. Szczególnym partnerem LGD „Zielony Wierchołek Śląska” są koła gospodyń wiejskich, którym LGD pomaga w organizacji, kwestiach formalnych oraz współfinansuje organizacje imprez (dożynki, festiwale pieśni ludowych, imprezy tematyczne. LGD wspiera również organizacje pozarządowe w tym OSP w organizacji wydarzeń kulturalnych i innych wydarzeń przyczyniających się do wzrostu kapitału społecznego. Osobisty udział pracowników LGD, zaangażowanie Zarządu i członków Rady umożliwia dotarcie do jak najszerszego grona mieszkańców, motywuje oraz buduje lokalne partnerstwo.

Wdrażanie strategii będzie wymagało jej ciągłej aktualizacji. Będzie ona dokonywana na podstawie ewaluacji i monitoringu, którego zasady opisano w osobnym rozdziale. Wyniki każdej konsultacji będą przedstawiane na zasadzie szerokiej komunikacji z wykorzystaniem wszystkich dostępnych kanałów: strony internetowej, stron internetowych gmin wchodzących w skład LGD, bazy mailowej, mediów społecznościowych, konsultacji indywidualnych w biurze LGD czy podczas ogólnodostępnych spotkań. Aktualizacja strategii będąca wynikiem tych konsultacji będzie każdorazowo przeprowadzana i przyjmowana uchwałą Walnego Zebrania Członków. W trakcie trwania poszczególnych naborów wniosków o przyznanie pomocy będą również przeprowadzane spotkania konsultacyjne z potencjalnymi beneficjentami podczas których, będą również zbierane informacje na temat obszarów wymagających aktualizacji. Spotkania konsultacyjne oraz wszystkie kanały komunikacji uwzględniają formę umożliwiającą dotarcie do zdefiniowanych grup osób będących w niekorzystnej sytuacji czyli młodzieży do 25 r. życia, bezrobotnych do 35 roku życia, kobiet, osób niepełnosprawnych, seniorów. Szczegółowe zasady określa Plan Komunikacji.

Na każdym z etapów tworzenia jak i aktualizacji LSR będzie się uwzględniać zasady horyzontalne określone w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:

- poszanowanie i przestrzeganie praw podstawowych zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej;
- zasady równości kobiet i mężczyzn;
- zasady równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;

- Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych;

- zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyni poważnych szkód”.

Wdrażanie LSR będzie angażowało wszystkich przedstawicieli poszczególnych sektorów oraz lokalną społeczność tak aby kierunek zmian był jak najbardziej precyzyjnie określony.

Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR

Przedstawione w tym rozdziale informacje są efektem analizy danych statystycznych dostępnych w Banku Danych Lokalnych oraz informacji uzyskanych podczas konsultacji społecznych czy też badań ankietowych. Dużą rolę w opracowaniu diagnozy odegrało także przeprowadzenie tzw białego wywiadu opierającego się na informacjach ogólnodostępnych jak także informacji pozyskanych bezpośrednio z urzędów poszczególnych gmin wchodzących w skład obszaru LGD. Informacje te pomogły również w budowaniu i przeprowadzeniu analizy SWOT obszaru. Podczas spotkań konsultacyjnych oraz w procesie gromadzenia materiału pojawiło się wiele obszarów wymagających wsparcia. Poniższy rozdział skupia się jedynie na tych najważniejszych z punktu widzenia budżetu oraz zakresu Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGD „Zielony Wierchołek Śląska”. Wszystkie dane zawarte w rozdziale prezentują stan na koniec 2021 a w niektórych wypadkach na zasadzie porównawczej prezentują również stan z lat poprzednich.

IV.1. Analiza SWOT

Uczestnicy konsultacji społecznych, organizowanych w ramach opracowania strategii, wspólnie z przedstawicielami Biura LGD oraz członkami Zarządu, bazując na danych zawartych w diagnozie obszaru, przeanalizowali potencjały obszaru metodą **analizy SWOT**. Szczególnie zadbano o to, aby przy konstruowaniu zapisów SWOT na równych zasadach brali udział przedstawiciele trzech sektorów. Celem zapewnienia szerokiego dostępu do konsultowanego materiału wyniki przygotowanej w sposób partycypacyjny analizy SWOT były konsultowane podczas posiedzeń zarządu, spotkań konsultacyjnych oraz walnego zebrania członków.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>bliskość autostrady Lokalizacja w pobliżu DK43 i A1, dobra komunikacja (położenie przy A1),</p> <p>dziedzictwo historyczne (od kultury łużyckiej do czasów dzisiejszych),</p> <p>walory przyrodnicze, położenie przy Parku Krajobrazowym, Liswarcie;</p> <p>dziedzictwo kulturowe i historyczne, przyrodnicze całego obszaru LGD; dużo terenów zielonych</p> <p>dobrze działające OSP; aktywna młodzież</p> <p>relatywnie wysoka przedsiębiorczość i aktywność gospodarcza mieszkańców obszaru</p> <p>dobrze działające ośrodki kultury na obszarze LGD i atrakcyjna oferta obiektów sportowo-rekreacyjnych; imprezy kulturowe i sportowe o zasięgu ogólnokrajowym; sportowi liderzy</p> <p>Zdywersyfikowana struktura gospodarcza gmin.</p>	<p>mało ścieżek rowerowych (brak ścieżek rowerowych; słabe ścieżki rowerowe)</p> <p>brak obszarów inwestycyjnych; mało terenów pod inwestycje;</p> <p>zanieczyszczenie powietrza niską emisją;</p> <p>zanieczyszczenie powietrza;</p> <p>słabe wykorzystanie walorów krajobrazowych i zasobów naturalnych oraz tradycji; niewykorzystane walory rzek i zbiorników wodnych</p> <p>niewystarczająca oferta w zakresie zajęć pozalekcyjnych, brak miejsc spotkań dla młodych ludzi i dzieci</p> <p>brak dobrze określonego wizerunku obszaru LGD</p> <p>słabo rozwinięta turystyka i agroturystyka; słabo rozwinięta baza noclegowa; słaba promocja turystyczna obszaru</p> <p>brak przygotowanych ofert i terenów inwestycyjnych; słaba promocja gospodarcza obszaru; słabe wsparcie dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą</p> <p>brak atrakcyjnych ofert pracy</p> <p>mała ilość żłobków</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Środki finansowe zewnętrzne, szczególnie z UE</p> <p>Wzrastające zainteresowanie formami spędzania wolnego czasu na podmiejskich terenach</p> <p>Duży potencjał gospodarczy Częstochowy i aglomeracji górnośląskiej będącej m. in. dużym rynkiem zbytu</p> <p>Duży potencjał ludnościowy w ramach aglomeracji górnośląskiej</p> <p>Zainteresowanie terenami podmiejskimi o funkcjach przestrzeni rezydencjalnych oraz rekreacyjno-turystycznej</p> <p>Rozwój turystyki w kraju; dobre warunki do rozwoju turystyki w kraju</p>	<p>Kryzys energetyczny</p> <p>Inflacja</p> <p>Duża biurokracja i opóźnienia pozyskiwaniu dotacji ze środków unijnych</p> <p>Konkurencja innych ośrodków turystycznych spoza LGD</p> <p>Rosnące koszty utrzymania działalności gospodarczej</p> <p>Konkurencja inwestycyjna ośrodków położonych bliżej dużych miast</p> <p>Anomalie pogodowe</p>

Do określenia celów i przedsięwzięć przedstawionych w dalszej części LSR, LGD przeanalizowało dodatkowo najważniejsze zagadnienia z punktu widzenia specyfikacji i głównych obszarów zainteresowania swoich działań.

IV.2 Infrastruktura i zagospodarowanie przestrzenne.

Poprzez obszar LGD „Zielony Wierchołek Śląska” przebiegają zarówno autostrady, drogi krajowe jak i wojewódzkie. Skomunikowanie za pomocą infrastruktury drogowej było wskazywane jako jedna z mocnych stron obszaru LGD. Każda z miejscowości posiada dobrą drogę dojazdową zarówno na poziomie dróg gminnych jak i powiatowych. Poprzez obszar LGD przebiegają również drogi kolejowe jednakże czynne stacje dla pociągów pasażerskich znajdują się jedynie w gminach: Krzepice, Blachownia, Panki oraz Wręczyca Wielka. Linia kolejowa relacji Herby Nowe – Wieluń Dąbrowa zapewnia dobre skomunikowanie z aglomeracją górnośląską natomiast linia kolejowa przebiegająca przez obszar Gminy Blachownia jest jedną z najbardziej ruchliwych magistrali kolejowych w Polsce co pozwala na komunikację z dużą częścią kraju.

Zapewnienie transportu publicznego leży w gestii samorządów lokalnych i w większości obszaru LGD transport publiczny funkcjonuje dosyć dobrze. Z większości miejscowości położonych na obszarze LGD można transportem publicznym dojechać bezpośrednio lub pośrednio do najważniejszych ośrodków administracyjnych takich jak miasto Częstochowa czy też miasto Kłobuck. Na terenie gminy Blachownia funkcjonuje również autobusowe centrum przesiadkowe wyposażone w niezbędną infrastrukturę. Transport publiczny obsługiwany jest zarówno przez firmy prywatne jak i państwowych przewoźników.

Wszystkie gminy obszaru LGD posiadają studium zagospodarowania przestrzennego a plany zagospodarowania przestrzennego funkcjonują w 8 gminach wchodzących w skład LGD „Zielony Wierchołek Śląska”. Obejmują one całe powierzchnie gmin. Plany odnowy miejscowości zostały wykonane wiele lat temu i wymagają aktualizacji.

Przez obszar LGD „Zielony Wierchołek Śląska” przebiegają również oznakowane szlaki rowerowe takie jak np. Liswarciański Szlak Rowerowy, jednakże stan infrastruktury okołoturystycznej i rowerowej był wskazywany najczęściej jako jedna ze słabych stron obszaru. Mimo wielu nakładów poniesionych na ten cel w poprzednich okresach programowania jest jeszcze wiele do zrobienia w tym obszarze.

Jeżeli chodzi o infrastrukturę techniczną zarówno z danych pozyskanych z Banku Danych Lokalnych GUS oraz badań ankietowych wynika, iż jest ona na zadawalającym poziomie jeżeli chodzi o wskaźnik dotyczący przyłączenia do wodociągów mimo że w żadnej z gmin nie osiąga on 100%. Znacznie gorzej sytuacja przedstawia się w odniesieniu do danych dotyczących kanalizacji, która obejmuje zaledwie kilka gmin na obszarze LGD. Większa ilość osób korzystających z sieci wodociągowej w stosunku do sieci kanalizacyjnej oznacza zagrożenie zanieczyszczenia wód i gleby.

Poniżej w tabeli zaprezentowano stan infrastruktury wodociągowej oraz sanitarnej dla poszczególnych gmin obszaru LGD

Tab. 2 Stan infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej

Gmina	Budynki mieszkalne podłączone do wodociągu - % ogółu budynków mieszkalnych	Budynki mieszkalne podłączone do kanalizacji - % ogółu budynków mieszkalnych
Kłobuck	94,90	59,30
Krzepice	96,10	76,50
Blachownia	95,50	33,20
Wręczyca Wielka	98,80	36,50
Popów	97	46,20
Lipie	91,90	29
Opatów	90,60	46,30
Panki	93,20	55,20
Przystajń	97,50	45,40

Dane: BDL GUS

W odniesieniu do danych uzyskanych na podstawie przeprowadzonej analizy należy stwierdzić, iż infrastruktura w głównych zakresach określana jest na terenie LGD zadawalająco. Jeżeli są braki to zakres oraz środki zawarte w LSR nie pozwalają na interwencję w tym zakresie. Inwestycje za pośrednictwem środków określonych w LSR mogą przyczynić się jedynie do poprawy infrastruktury kulturalnej, turystycznej czy rekreacyjnej.

IV.3. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości

W dniu 31 XII 2021 r. na obszarze LGD było 9301 podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON. Daje to wskaźnik przedsiębiorczości (ilość podmiotów gospodarczych w systemie na 1000 mieszkańców) w wysokości 105,69. Jest to mniej niż w województwie i w Polsce (obejmujących także duże miasta), gdzie analogiczne wskaźniki wyniosły odpowiednio 114,42 i 127 . W ostatnich kilku latach wskaźnik przedsiębiorczości wzrastał:

TAB. 3: Wskaźnik przedsiębiorczości na obszarze LGD

2018	2019	2020	2021
91,54	96,92	101,42	105,69

Dane: BDL GUS

Ilość podmiotów gospodarczych w systemie REGON w poszczególnych gminach obszaru LGD na koniec 2021 roku obrazuje poniższa tabela. Wynika z niej iż liczba podmiotów zarejestrowanych na 100 mieszkańców największa jest w gminie Kłobuck najmniejsza zaś w gminie Przystajń. Mimo, iż wskaźniki w poszczególnych gminach wskazują na całkiem dobry poziom przedsiębiorczości to mimo wszystko jak w porównaniu do obszaru województwa czy i kraju obszar LGD legitymuje się znacznie mniejszym wskaźnikiem ilości podmiotów w bazie REGON na 100 mieszkańców.

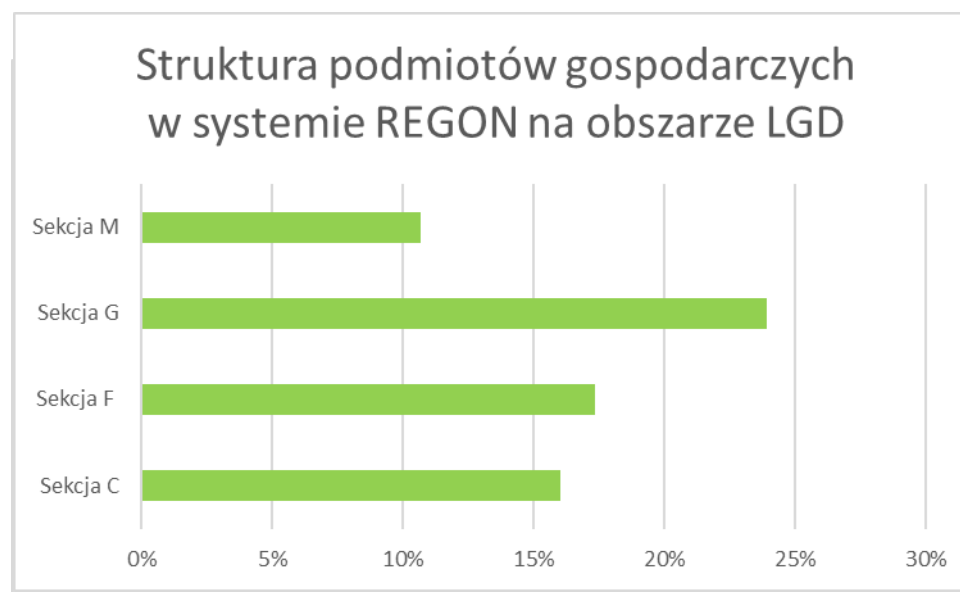
Tab. 4 Ilość podmiotów gospodarczych w systemie REGON w poszczególnych gminach obszaru LGD

Gmina	Liczba zarejestrowanych podmiotów w bazie REGON	Liczba podmiotów zarejestrowanych w bazie REGON na 100 mieszkańców
Błachownia	1282	10,12
Kłobuck	2456	12,35
Krzepice	996	11,50
Wręczyca Wielka	1804	10,17
Panki	486	9,93
Przystajń	494	8,63
Lipie	569	9,44
Opatów	605	9,10
Popów	609	10,51

Dane: BDL GUS

Tab. 5 Struktura podmiotów gospodarczych w systemie REGON na obszarze LGD

Dane: BDL GUS

Dane: BDL GUS

Powyżej porównano 4 najczęściej występujące sekcje gospodarki narodowej na obszarze LGD w stosunku do analogicznych danych dla obszaru kraju. Wynika z nich jasno że sekcja G jest na podobnie wysokim poziomie jak dla reszty kraju. Sekcja F jest wyższa na obszarze LGD. Natomiast najciekawsze dane dotyczą sekcji C - przetwórstwo przemysłowe, która na obszarze stanowi 16%, podczas gdy poziom krajowy to 8%. W sekcji C

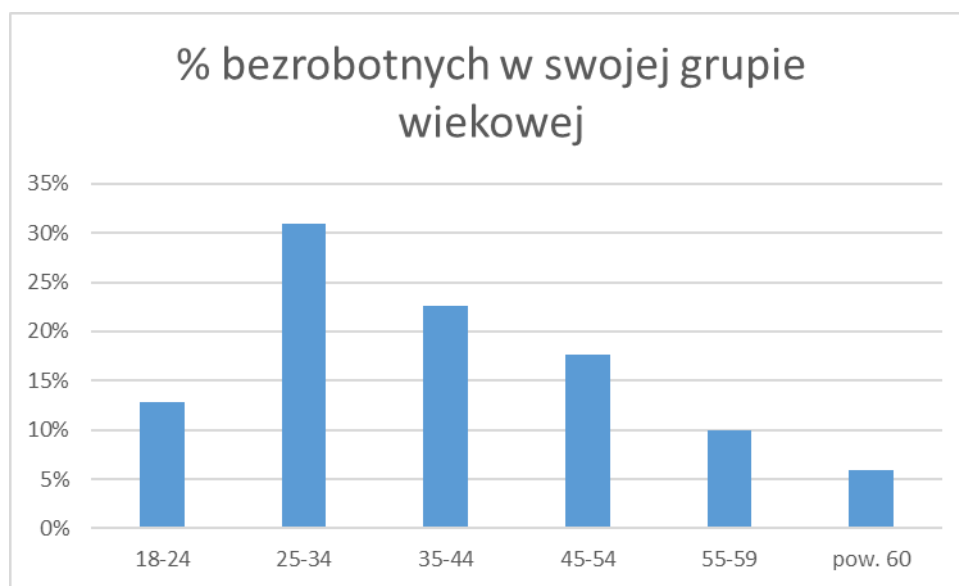
największy udział ma dział 25 - Produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń co świadczy o pewnym stopniu specjalizacji przedsiębiorstw na obszarze LGD i jest potwierdzeniem tradycji przerobu i wydobywania syderytów na obszarze LGD i związane jest również z bliskością ośrodka naukowego jakim jest Politechnika Częstochowska. Sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna jest na zdecydowanie niższym poziomie w porównaniu do reszty kraju. Mimo to, w partnerstwie z dobrze rozwiniętym przemysłem produkcyjnym w zakresie metalurgii przy stworzeniu odpowiednich warunków współpracy, ta gałąź gospodarki narodowej na obszarze LGD ma potencjał innowacyjności.

Reasumując z analizy SWOT, danych statystycznych oraz białego wywiadu wynika, iż mimo że poziom przedsiębiorczości na obszarze LGD stoi na niezłym poziomie to jednak w stosunku do analogicznych danych z poziomu województwa oraz kraju jasno wynika, iż należy wspierać rozwój przedsiębiorczości, szczególnie innowacyjnych rozwiązań wynikających chociażby ze współpracy z lokalnym ośrodkiem naukowym.

IV.4 Rynek pracy:

Bezrobocie w 2021 r. w stosunku do populacji osób w wieku produkcyjnym wyniosło 4,4% wśród mężczyzn, podczas gdy w Polsce 3,48%, a w woj. śląskim 2,54%. Ta sama wielkość wśród kobiet wyniosła 5,11% wobec 4,58% w Polsce i 3,48 w woj. śląskim. Tym samym bezrobotnym kobietom jest trudniej niż bezrobotnym mężczyznom pozyskać pracę. W gminie wiejskiej Wręczyca Wielka bezrobotni stanowili 5,4% osób w wieku produkcyjnym, a bezrobotne kobiety 6,2%. To najwyższy wskaźnik wśród gmin LGD. Najmniejsze bezrobocie – 3,2% było w gminie Błachownia (wśród kobiet 3,6%). Stopa bezrobocia rejestrowego na obszarze LGD jest, wyższa od średniej wojewódzkiej i krajowej, co potwierdza opinie wyrażane podczas spotkań konsultacyjnych.

Tabela 7. Osoby bezrobotne w swoich grupach wiekowych przedstawiają się następująco na koniec 2021 r.:

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Powiatowego Urzędu Pracy

Z powyższego wykresu jasno wynika iż bezrobocie w każdej z grup wiekowych jest duże. W kryteriach wyboru osób zainteresowanych podjęciem samodzielnej działalności gospodarczej lub też wśród osób zatrudnianych w przedsiębiorstwach rozwijających swoją działalność preferowane będą osoby bezrobotne oraz kobiety, które przeważają w statystykach dotyczących struktury bezrobocia.

IV.5 Działalność sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego;

Liczba organizacji pozarządowe na obszarze LGD „Zielony Wierchołek Śląska” wynosi 136 w tym: stowarzyszenia posiadające osobowość prawną 73, stowarzyszenia nieposiadające osobowości prawnej 35 (dane: Starostwo Powiatowe w Kłobucku). Na obszarze LGD działają również 82 jednostki OSP, 11 KGW zarejestrowanych w bazie ARiMR oraz 52 KGW działające w ramach Krajowego Związku Kółek i Organizacji Rolniczych (dane: Rada

Powiatowa KGW w Kłobucku oraz Gmina Blachownia). Na obszarze LGD działa również 38 klubów sportowych w tym LKS oraz 42 UKS (dane: Starostwo Powiatowe w Kłobucku).

Organizacje pozarządowe będą główną grupą docelową LSR, ze względu na ideę podejścia LEADER, mającą na celu aktywizację społeczną mieszkańców wsi. Formą realizacji celów strategii będzie nabór projektów dla organizacji pozarządowych lub projekty grantowe.

Ważnym elementem kapitału społecznego jest współpraca międzysektorowa (między sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym). Podczas spotkań konsultacyjnych ich uczestnicy wielokrotnie wskazywali, iż na tym polu jest jeszcze bardzo wiele do zrobienia. Szczególnie często wskazywano niedostateczną współpracę i wsparcie sektora społecznego przez władze samorządowe. Mało pokazano też przykładów pozytywnej współpracy między stowarzyszeniami a sektorem gospodarczym. Z drugiej jednak strony np. wszystkie ważne i udane wydarzenia kulturowe, czy promocyjne udawały się właśnie dzięki zaangażowaniu się wszystkich trzech sektorów.

Działania zmierzające do aktywizacji i integracji organizacji pozarządowych podejmuje nie tylko LGD ale również powiat kłobucki, który jest członkiem LGD. Wspólnie z powiatem kłobuckim LGD Zielony Wierchołek Śląska zorganizował wiele imprez i wydarzeń skierowanych właśnie dla III sektora. Wystarczy wspomnieć o corocznych przeglądach kolęd i pastorałek czerpiących z lokalnej tradycji kulturowej czy też przeglądu pieśni patriotycznych. Przy współpracy LGD z organizacjami pozarządowymi działającymi w dziedzinie sportu i rekreacji zorganizowano wiele imprez sportowych i rekreacyjnych jak choćby Bieg Krzepkich, turnieje sportowe, rajdy rowerowe. Wiele organizacji pozarządowych skorzystało również z dofinansowania w ramach działania Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju.

IV.6 Problemy społeczne:

Wg BDL GUS w 2021 r. z pomocy społecznej skorzystało na obszarze LGD 2110, co stanowiło 24,0 osób na 1000 mieszkańców. W Polsce wskaźnik wyniósł 37,3 osób na 1000 mieszkańców kraju, a w woj. śląskim – 25,7.

Tab. 8 Głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej w 2021 roku były¹:

Powód trudnej sytuacji życiowej	Osoby w rodzinach	Osoby w rodzinach do ludności LGD
Ubóstwo	609	0,6%
Bezrobocie	409	0,46%
Długotrwała lub ciężka choroba	523	0,59%
Niepełnosprawność	463	0,52%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	95	0,10%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	99	0,11%

Osoby korzystające z pomocy społecznej zaliczono do grupy osób będących w niekorzystnej sytuacji.

W badaniu własnym ankietowym, ocena „wsparcia dla osób oczekujących pomocy z powodu ubóstwa” i „wsparcia dla osób oczekujących pomocy z powodu niepełnosprawności”, znalazły się wśród pięciu najniższych spraw .

Osób niepełnosprawnych w stosunku do liczby ludności było w powiatach kłobuckim i częstochowskim, wg Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 r., odpowiednio – 13,45% i 14,26 %. Dla porównania w woj. śląskim – 13,90% i w Polsce – 14,32%. Gdyby analizować dane, można by wyciągnąć wniosek, że osoby niepełnosprawne dobrze radzą sobie na rynku pracy (w gronie bezrobotnych jest ich procentowo mniej niż w liczbie ludności). To mylne rozumowanie – podczas spotkań konsultacyjnych z pracownikami ośrodków pomocy społecznej wynika, iż osoby niepełnosprawne charakteryzują się bardzo małą mobilnością – wiele osób niepełnosprawnych nie rejestruje się w urzędach pracy, pobiera skromne zasiłki, które pozwalają im na bardzo skromne warunki życia. Niepełnosprawni to niewątpliwie osoby będące w niekorzystnej sytuacji.

W Polsce problemem nie jest brak pracy. Problem to niska płaca, która powoduje, że osoby zatrudnione, np. w rodzinie wielodzietnej, mają kłopoty finansowe. Świadczy o tym choćby wysokie zadłużenie Polaków. Pewną miarą dochodów mieszkańców może być wskaźnik dochodów własnych powiatów – Pp. W skład dochodów własnych powiatów w dużej części wchodzi bowiem znaczący udział podatków od osób fizycznych. Średnioważony wskaźnik Pp dla obszaru LGD wyniósł na 2022 r. – 265,18 dla powiatu kłobuckiego oraz 253,27 dla powiatu częstochowskiego. Średni wskaźnik dla kraju to 312,32.

¹ Dane pochodzą z Miejskiego i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej oraz BDL GUS.

IV. 7 Podejście LGD do kwestii przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji:

LGD „Zielony Wierchołek Śląska” w swoich działaniach będzie stosowało zasadę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami lub ludzi młodych oraz zasad równości kobiet i mężczyzn. Stowarzyszenie umożliwi wszystkim osobom, bez względu na płeć i wiek, niepełnosprawność, rasę lub pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną, sprawiedliwe i pełne uczestnictwo we wszystkich dziedzinach funkcjonowania LGD na jednakowych zasadach. Biuro LGD po dostosowaniu umożliwi spotkania i konsultacje osobom z niepełnosprawnościami. Pracownicy biura są mobilni i w przypadku konieczności spotkań poza biurem, mogą dojechać do wyznaczonego miejsca (np. w przypadku działań dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami).

IV. 8 Dziedzictwo kulturowe/zabytki;

Najstarsze ślady pobytu człowieka na obszarze LGD pochodzą z przełomu IX i X tysiąclecia p.n.e. - tuż po ustąpieniu lodowca, kiedy zaczęła się kolonizacja tej ziemi. Pierwsze wzmianki w dokumentach historycznych o tych stronach – datowane są z 1262 r., kiedy to w Iwanowicach odbył się zjazd książąt dzielnicowych (Bolesława Pobożnego i Bolesława Wstydlwego). Na terenach tych gościł w 1356 roku król Kazimierz Wielki, który, wystawił w Krzepicach akt lokacyjny dla różnych okolicznych osad m. in. dla Częstochowy. W średniowieczu ten region rozwijał się prężnie, a istniejąca władza królewska przywiązywała dużą wagę do tej ziemi, o czym świadczą np. wizyty króla Władysława Jagiełły w latach 1416 - 1426. W latach 1434 – 1449 kanonik krakowski, historyk Jan Długosz piastował w Kłobucku funkcje proboszcza. Z tego okresu pochodzi opis Kłobucka zamieszczony w Historii Polski. Oprócz niego należy również wymienić postać Mikołaja z Wilkowiecka – pierwszego dramaturga polskiego czy bardziej współczesnego reżysera filmowego Henryka Klubę. W 1610 roku na bazie kuźnicy założono w Blachowni manufakturę i uruchomiono pierwsze wielkie piece hutnicze a w 1835 uruchomiono tu fabrykę blachy z maszyną parową. Zakłady przemysłowe jak również kopalnie rud żelaza w okolicy zostały rozbudowane w latach 50 XX wieku, część tych zakładów po sprywatyzowaniu funkcjonuje do dziś. Z ciekawostek można wspomnieć, że w czasie II wojny światowej Niemcy produkowali tutaj bomby lotnicze. W czasach tych działał w rejonie Blachowni oddział Armii Krajowej - „Brzoza”.

Zabytki

Na terenie występują następujące rodzaje zabytków : kościoły murowane i drewniane; cmentarze: rzymskokatolickie, ewangelickie, żydowskie; kaplice i kapliczki przydrożne; krzyże i dzwonnice; grodziska; zespoły pałacowo-dworsko- parkowe i folwarczne; zamki; kamienice; wille; domy murowane i drewniane; budynki użyteczności publicznej (urzędy, szkoły, szpitale, sądy itp.); budynki gospodarcze murowane i drewniane; karczmy; budynki graniczne; zabytki techniki (młyny, budynki kolejowe, stacje trafo, wapienniki, spichlerze, mosty) ponadto układy przestrzenne miast i wsi oraz starodrzew.

Tabela nr 9 przedstawia zestawienie najważniejszych obiektów historycznych i zabytkowych obszaru „Zielonego Wierchołka Śląska”

Położenie	Obiekty
Miasto i Gmina Kłobuck	Kłobuck jest położony przy dawnym trakcie prowadzącym z Małopolski do Wielkopolski. Obiekty wpisane do rejestru zabytków – 11. Do najciekawszych obiektów w gminie należą, m. in.: , drewniana dzwonnica w Białej Górnej, dwór w Kamyku, kościół p. w. św. Marcina i Małgorzaty, dawny klasztor, dawna łaźnia, pałac oraz willa w stylu dworskim (ul. Staszica 53) w Kłobucku. Układ urbanistyczny Kłobucka : Zespół klasztorny kanoników regularnych XIII, XV, XVII, XVIII/XIX, Kościół- obecnie parafia p. w. św. Marcina i Małgorzaty, Klasztor, obecna plebania, wikařówka, spichlerz, łaźnia miejska ul. Wieluńska, XVIII; Kłobuck-Zagórze- Zespół pałacowy (1795, 1891)- pałac, park

Ciekawe fakty historyczne	Kłobuck wzmiankowany był w 1257 roku (<i>Globsek</i>). Źródło wymienia wówczas łowczego krakowskiego Jakuba, co wskazywałoby, że miejscowość funkcjonowała jako ośrodek łowiecki. W 1658 roku Kłobuck wraz z okolicznymi wsiami nadano jako starostwo kłobuckie Paulinom z Jasnej Góry. W 1796 roku starostwo kłobuckie odebrano Paulinom z Częstochowy, włączając je do departamentu kaliskiego w powiecie częstochowskim. Kłobuck był wówczas miastem prywatnym Chrystiana hrabiego Lüttichau. Kolejnym właścicielem był Chrystian hrabia Haugwitz, były minister spraw zagranicznych rządu pruskiego (pałac w Zagórz, „państwo zagórskie”).
Miasto i Gmina Krzepice	Obiekty wpisane do rejestru zabytków – 6. Do najważniejszych obiektów zabytkowych w gminie należą m. in.: kościół p. w. św. Jakuba Apostoła, plebania, bożnica i cmentarz żydowski w Krzepicach, stanowiska archeologiczne w Dankowicach, Krzepicach i Podłężu Królewskim. Krzepice powstały na skrzyżowaniu dwóch historycznych traktów komunikacyjnych. Jeden prowadził z Poznania do Krakowa, drugi z Czech na Pomorze.
Gmina Lipie	Obiekty wpisane do rejestru zabytków – 5. Wśród nich: Danków - Kościół par. p. w. św. Stanisława, ruiny twierdzy (budowla ziemna oblicowana od zewnątrz cegłą); Parzymiechy - Kościół par. p. w. św. Piotra i Pawła, XV-XIX, pozostałość zespołu dworskiego, XVIII-XX; zabudowania gospodarcze, park. Inne obiekty zwracające uwagę to, m. in.: zespół dworski i kapliczka w Lipiu, pozostałości cmentarza ewangelickiego w Natolinie, murowany spichlerz w Rębielicach Szlacheckich, młyn wodny w Dankowie, wapiennik w Wapienniku. Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy odnaleziono w okolicach Dankowa, Lipia, Zbrojewska i Rębielic Szlacheckich (epoka kamienna).
Gmina Opatów	Obiekty wpisane do rejestru zabytków -1. Wilkowiecko - Kościół par. p. w. św. Mikołaja, XIV w., 1931. Na terenie gminy są widoczne ślady osadnictwa z epoki brązu i żelaza.
Gmina Panki	Brak zabytków wpisanych do rejestru zabytków. Do najciekawszych obiektów zabytkowych gminy należą m. in.: kapliczka (Janiki) i kościół parafialny (Panki).
Gmina Popów	Obiekty wpisane do rejestru zabytków – 1. Jest to Kościół par. p. w. św. Józef Oblubieńca (drewniano-murowany z XVII) w Popowie. Ślady osadnictwa kultury łużyckiej odnaleziono w rejonie Rębielic Królewskich, cmentarzyska z tego okresu zaś odkryto w Wąsoszu Górnym, Dolnym i Dąbrowie. Do najciekawszych obiektów zabytkowych gminy należą m. in.: kościół p.w. św. Andrzeja i kapliczki w Wąsoszu Górnym, dworzec kolejowy Miedźno w Zawadach (obiekt pochodzący z okresu międzywojennego, reprezentujący styl dworkowy), liczne zabytki techniki, m. in. piece wapienne w Rębielicach Królewskich oraz most murowany w Zawadach. Ponadto znajdują się tutaj liczne stanowiska archeologiczne, m. in. w Brzózkach, Dąbrowie, Kulach, Płaczkach, Wąsoszu Dolnym i Wąsoszu Górnym.
Gmina Przystajń	Obiekty wpisane do rejestru zabytków – 4. Są to Kluczno – Zagroda młynarska, (młyn drewniany, poł. XIX); Przystajń - Kościół par. p.w. św. Trójcy, (XVIII) Stara Kuźnica – Dwór i młyn murowano - drewniany XVIII/XIX, XX. Do najciekawszych obiektów zabytkowych należą „Sukiennice” w Przystajni. Jest to budynek neorenesansowy, wzniesiony około 1914 roku, zwieńczony bogatą attyką. Zachowały się młyny: drewniany z około 1830 roku w Kamińsku, obok zagroda młynarska, murowano-drewniany w Kuźnicy Nowej i murowany w Ługach-Radłach. W miejscowościach Bór Zajaciński, Brzeziny, Przystajń, Wężina, Wilcza Góra jest kilkanaście drewnianych budynków mieszkalnych o konstrukcji zrębowej, wiele szalowanych deskami. Interesującym obiektem jest wolno stojąca piwnica wnękowa murowana w Kuźnicy Starej.
Miasto i Gmina Blachownia	1. Budynek straży granicznej i karczmy w Trzepizurach. 2. Pałacyk myśliwski z 1870 r., zbudowany dla wielkiego księcia Mikołaja Romanowa, rosyjskiego następcy tronu. 3. Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Królowej Polski i św. Michała Archanioła, zbudowany w 1927 r. W kościele – interesujący ołtarz główny. 4. Budynek Urzędu Stanu Cywilnego, pełniący dawniej funkcję stacji kolejowej.

	5. Pomnik poświęcony mieszkańcom Blachowni poległym i pomordowanym w okresie II wojny światowej.
Gmina Wręczyca Wielka	Obiekty wpisane do rejestru zabytków – 4. Do najbardziej wartościowych obiektów zabytkowych i miejsc należą, m.in.: kościół p.w. św. Mikołaja w Truskolasach, stanowisko archeologiczne w Grodzisku, stanowisko archeologiczne – pracownie krzemieniarskie w Hutce oraz kapliczki w Truskolasach, Biezeniu, Borze Zapilskim, Nowinach

Obszar LGD zachowuje dziedzictwo kulturowe i rozwija swoją kulturę poprzez min. organizację różnorodnych i ciekawych imprez na swoim terenie. Sięgając do tradycji kształtują dzisiejsze poczucie tożsamości lokalnej i są lekcją dla młodych pokoleń.

IV. 9 Obszary atrakcyjne turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki

Na obszarze LGD jest 149 podmiotów branży turystycznej – w sekcji I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Firmy tej sekcji stanowią 1,60% ogółu przedsiębiorstw na obszarze LGD. W woj. śląskim analogicznie firmy tej sekcji stanowią 2,22%, a w Polsce – 2,40%.

W BDL GUS, kategorii Turystyka, znajduje się 7 turystycznych obiektów noclegowych na obszarze LGD, w tym m.in. 2 zespoły domków turystycznych 1 dom wycieczkowy. Liczba miejsc noclegowych na 1000 ludności daje wynik 3,55. Dla województwa wynosi 10,76 a dla Polski – 20,64.

Wskaźnik Schneidera nie jest łatwy do obliczenia dla poziomu gmin, ze względu na brak danych o ilości turystów w poszczególnych gminach. Miarą poziomu turystyki na danym obszarze może być liczba podmiotów w sekcji „I” podmiotów w systemie REGON, obejmująca sekcje krótkotrwałego wynajmu pomieszczeń i gastronomii.

Niemniej turystyka oraz walory przyrodnicze oraz krajobrazowe obszaru LGD zostały wskazane w analizie SWOT jako jedna z szans rozwoju dla obszaru LGD. Turystyka jest bowiem szansą dodatkowych dochodów dla gospodarstw rolnych. W/w dane pokazują jednak przed jakim wyzwaniem staje LGD w tym zakresie². Podczas konsultacji indywidualnych często wskazywano na brak jednolitej marki obszaru LGD, której istnienie mogłoby przyczynić się do lepszej promocji turystycznej obszaru.

Teren obszaru LGD „Zielony Wierzchołek Śląska” jest atrakcyjnym miejscem głównie dla turystyki weekendowej. Dużą rolę odgrywać będą tutaj gospodarstwa edukacyjne oraz agroturystyczne. Osią spajającą większość obszaru LGD jest rzeka Liswarta. Wzdłuż jej przebiegu na obszarze LGD funkcjonuje Liswarciański Szlak Rowerowy. Jest to oznakowany szlak rowerowy wyposażony w infrastrukturę turystyczną taką jak miejsca obsługi rowerzystów, wiaty przystankowe oraz mapy ze szczegółowym przebiegiem poszczególnych odcinków trasy. Dla rowerzystów podróżujących szlakiem LGD „Zielony Wierzchołek Śląska” wydało również mapy z przebiegiem szlaku oraz przewodnik rowerowy opisujący najważniejsze miejsca położone na szlaku. Całość szlaku wraz z odnogami ma długość 170 km. Rzeka Liswarta jest również atrakcyjnym miejscem do organizacji spływów kajakowych. Od miejscowości Starokrzepice aż do ujścia Liswarty do Warty przebiega oznakowany szlak kajakowy, który również posiada szczegółową mapę. Wg danych własnych w roku 2022 szlakiem kajakowym spłynęło około 10 tys osób. Na obszarze LGD funkcjonują również dwa zbiorniki wodne udostępnione dla ruchu turystycznego. Jest to Zalew Zakrzew w Kłobucku oraz Zalew Blachownia w Blachowni. W 2023 r. jednym z efektów projektu współpracy realizowanego przez LGD „Zielony Wierzchołek Śląska” Turystyka Rowerowa Atrakcyjnym Sposobem Aktywności będzie szlak rowerowy łączący oba zbiorniki. Atrakcyjność turystyczna obszaru wraz z funkcjonującym Liswarciańskim Szlakiem Rowerowym oraz szlakiem kajakowym będą podstawą w tworzącej się w 2023 r. marce turystycznej dla subregionu północnego województwa śląskiego.

Obszar LGD w 7,6 % pokryty jest różnymi formami ochrony przyrody. Nie ma parków narodowych. Dominującą formą ochrony przyrody na analizowanym obszarze są Parki krajobrazowe zajmujące 8 116 ha powierzchni, ponadto znajdują się tu również rezerваты przyrody o łącznej powierzchni 76 ha. Na badanym obszarze nie ma Parków narodowych. Są tu natomiast tereny włączone do sieci NATURA 2000.

Parki Krajobrazowe

Na badanym obszarze znajdują się fragmenty dwóch Parków Krajobrazowych. Na północy jest to Załęczański Park Krajobrazowy, a na południu Park Krajobrazowy „Lasy Nad Górną Liswartą”.

Park Krajobrazowy „Lasy Nad Górną Liswartą”

Utworzony 21 grudnia 1998 r., park ten wchodzi w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego z siedzibą w Będzinie.

Obszar Parku wchodzi w obręb gmin: Panki 45 ha, Przystajń: 3 419 ha, Wręczyca Wielka 4 836 ha oraz Blachownia: 1 401 ha. Prawie cały obszar tej części Parku zajmują lasy. W Parku na obszarze powiatu kłobuckiego utworzono użytek ekologiczny „Jezioro” o pow. 12,3 ha (predysponowany do lokalizacji tu wyższej formy ochrony tj. rezerwatu bądź zespołu przyrodniczo – krajobrazowego).

Zalęczański Park Krajobrazowy:

Utworzony w 5 stycznia 1978r., na terenie gminy Lipie ma powierzchnię 877 ha, obejmuje trzy rezerwaty: „Bukowa Góra”, „Stawiska” „Szachownica”.

Rezerwaty przyrody

Bukowa Góra (rez. leśny , ścisły , pow. 0,69 ha),

Stawiska (rez. częściowy, leśny, pow. 6,35 ha),

Modrzewiowa Góra (rez. leśny, pow. 50,05 ha),

Dębowa Góra (leśny , pow. 5,43 ha),

Zamczysko (pow. 1, 35, chroniony las porastający wczesnośredniowieczne grodzisko).

Szachownica (pow. 12,7 ha, rezerwat geologiczny)

Pomniki przyrody

Na omawianym obszarze znajduje się 45 pomników przyrody. Są to: Kłobuck – 5 sztuki– dęby szypułkowe w tym 4 okazy pojedyncze i jedna grupa, Krzepice - 2 sztuki Lipie – 4 pojedyncze i 4 grupy, Opatów- 1 grupa, Panki- 2 pojedyncze, Przystajń – 4 sztuki, Wręczyca Wielka – 11 pojedynczych i 4 grupy oraz Blachownia 8 sztuk.

Użytki ekologiczne

„Dzicze Bagno” - użytek ekologiczny ustanowiony w roku 1996 na powierzchni 12,30ha w celu ochrony torfowiska przejściowego i niskiego z cennymi i rzadkimi regionalnie gatunkami roślin. Zlokalizowany na północ od wsi Kalej, na terenie gminy Wręczyca Wielka, teren leśnictwa Pierzchno (Nadleśnictwo Kłobuck). **„Bagno w Jeziorze”** - użytek ekologiczny ustanowiony na powierzchni 6,53ha pierwotnie w roku 1996, a następnie ponownie w roku 2002. Zlokalizowany na północ od miejscowości jezioro w gminie Wręczyca Wielka. Przedmiotem ochrony jest tu jezioro wraz z towarzyszącymi mu torfowiskami przejściowymi ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin. Wśród ciekawszych roślin tego obiektu warto wymienić występującą tu licznie, a objętą ochroną rosiczkę okrągłolistną i bagno zwyczajne. Niektóre obszary są ponadto zaliczane do europejskiej przestrzeni przyrodniczej, tj.: - korytarzy ekologicznych ECONET – są to korytarze Wyżyna Wieluńska, Biała Oksza, we wschodniej części powiatu- obiektów chronionych w systemie CORINE i Natura 2000 – Szachownica (Corine 393, kod w Natura 2000- PLH240012) – powierzchnia 12 ha, - ostoi obszarów CORINE – Dolina Górnej Liswarty (kod krajowy 454 i międzynarodowy kod G0E100300) ochrona siedlisk, fauny, krajobrazu na obszarze 27 819 ha oraz okolice Wręczyca (krajowy nr 429 i międzynarodowy kod G)E100200) ochrona bezkręgowców.

Powierzchnia lasów ogółem wynosi 5 400 ha. Lesistość analizowanego obszaru ocenia się na 29,0 %, i jest porównywalna do lesistości na obszarach wiejskich Polski, która wynosi około 29,6%. Lasy prywatne stanowią na terenie LGD 20,25% wszystkich lasów ogółem, trochę więcej niż średnio w Polsce (ok. 18,5%). Wg raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Katowicach z lipca 2015 r. – „Ocena stanu wód powierzchniowych w 2014 roku - punkty pomiarowe znajdują się na obszarze LGD w m. Popów oraz Blachownia. stan jednolitych części wód powierzchniowych jest w znacznej części obszaru LGD zły. Jest to w dużej mierze niskiego poziomu sieci kanalizacji na obszarze LGD.

W raporcie WIOŚ w Katowicach z 2021 r. –Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2020 można oszacować, że na obszarze LGD przekroczone były: roczna norma pyłu zawieszonego PM10 - 40 µg/m³ – na części obszaru (szacunkowe wartości to 36-44 µg /m³);roczna norma pyłu zawieszonego PM2,5 – 25 µg /m³ – na całym obszarze (szacunkowe wartości to 26-33 µg /m³); bezzo(a)pirenu w pyle zawieszonym – 1 ng/m³ – na całym obszarze (szacunkowe wartości 4-6 ng/m³).Większość przekroczeń występuje w okresie zimowym, w okresie grzewczym i jest związana z niską emisją, będącą efektem spalania węgla w paleniskach domowych. Wpływ na to ma również fakt bezpośredniej bliskości aglomeracji śląskiej i Częstochowy. W badaniu własnym ankietowym, respondenci w kwestii spraw środowiskowych najwyżej ocenili jakość wody używanej w gospodarstwie” - 4,23 2 miejsce wśród 30 zagadnień, „czystość powietrza” – 3,80 (5 pozycja) i czystość całości środowiska – 3,50 (9 pozycja). Stosunkowo wysokie oceny w badaniu przy opisanym powyżej zanieczyszczeniu powietrza i wód, świadczyć mogą o małej świadomości ekologicznej mieszkańców.

IV.10. Rolnictwo i rynek rolny:

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym w 2020 r. (dane na stronach GUS) odnośnie obszaru LGD znajdujemy poniższe dane:

- Liczba gospodarstw rolnych to 5203.

- Grunty w dobrej kulturze to 33 795 ha, co stanowi 40,12% powierzchni LGD. Polska ma nieco wyższy wskaźnik -

- 47,18%, a woj. śląskie – 29,5%.

- Pracujący w rodzinach gospodarstw rolnych i stali najemnicy to 10 586 osób, którzy stanowią 119,5 osoby/1000 mieszkańców obszaru LGD. W Polsce to 72,0 osób na 1000 mieszkańców kraju.
- Osoby, które deklarują dochody z rolnictwa powyżej 50%, na obszarze LGD stanowią 16,2%, a z pracy najemnej (powyżej 50% dochodów) - 47,9%. W Polsce - powyżej 50% dochodów z rolnictwa deklaruje 34%, a większość dochodów z pracy najemnej - 37%.
- Średnia wielkość gospodarstw rolnych na obszarze LGD to 7,54 ha. W Polsce średnia gospodarstw rolnych wynosi 12,65 ha, a w woj. śląskim – 8,97 ha.

Widać z powyższego że wskaźniki dotyczące w szczególności gruntów w dobrej kulturze rolnej jest niższy niż na obszarze kraju ale wyższy niż w województwie śląskim, które nie jest kojarzone z silną gospodarką rolną. Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych z jednocześnie dużym odsetkiem osób osiągających dochody z rolnictwa wskazuje aby w LSR 2023-2027 LGD „Zielony Wierchołek Śląska” położyć nacisk na rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych. Dlatego też zapisy LSR przewidują inwestycje w gospodarstwa agroturystyczne oraz zagrody edukacyjne.

IV. 11 Obszar edukacji formalnej:

W roku 2022 infrastruktura przedszkolna i szkolna przedstawiała się na obszarze LGD (dane GUS):

- 19 przedszkoli, w tym 9 prowadzonych przez samorząd gminny,
- 47 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży bez specjalnych, w tym 41 prowadzone przez samorząd gminny, 6 przez organizacje społeczne i stowarzyszenia,
- 5 licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych,
- 2 technika,
- 3 szkoły branżowe I stopnia.
- współczynnik skolaryzacji brutto szkoły podstawowe – 91,73

Dla obszaru LGD ośrodkiem edukacyjnym jest miasto Częstochowa.

IV.12. Grupy docelowe, szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Grupą docelową są mieszkańcy i podmioty obszaru objętego funkcjonowaniem Lokalnej Grupy Działania. Oczywiście do realizacji różnych przedsięwzięć poszukiwani będą przedstawiciele różnych grup docelowych. Przy czym pewne grupy będą preferowane w kryteriach lokalnych. Np. chodzi tu o osoby młode, szczególnie bezrobotni wieku do 35 lat oraz osoby niepełnosprawne. Te dwie grupy są preferowane ponieważ ich ilość wśród osób bezrobotnych odniesionych do ilości osób w ich wieku produkcyjnym jest wyższa niż średnia dla całej grupy lub też ograniczenia w mobilności przeszkadzają w aktywności na rynku pracy

Osoby do 25 roku życia mają małe doświadczenie, a z drugiej strony podjęcie własnej działalności gospodarczej przez taką osobę jest cenne społecznie. Podejście LEADER zawsze ujmowało się za osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym i ten rodzaj działalności powinien być kontynuowany.

Grupy docelowe w różnych przedsięwzięciach są różne. W podejmowaniu działalności gospodarczej są to osoby fizyczne, w szczególności osoby będące w niekorzystnej sytuacji czyli osoby bezrobotne, osoby niepełnosprawne, osoby korzystające z opieki społecznej, kobiety, osoby w wieku do 25 roku życia. Grupy te będą miały swoje preferencje w kryteriach wyboru. W realizacji większości przedsięwzięć będą to mieszkańcy, korzystający z realizacji tych przedsięwzięć jak wykonana nowa infrastruktura czy udział w szkoleniu oraz organizacje pozarządowe. Na podstawie diagnozy obszaru oraz spotkań konsultacyjnych określono również grupy osoby będące w niekorzystnej sytuacji: są to: osoby bezrobotne, korzystające z opieki społecznej, osoby niepełnosprawne, kobiety, osoby do 25 roku życia, osoby starsze 60+.

Rozdział V Spójność⁶, komplementarność⁷ i synergia

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2027 wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych, na poziomie krajowym, regionalnym, a także dokumentów lokalnych, strategii terytorialnych dotyczących obszaru działalności LSR. Poniżej zdefiniowano i wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. Analizie i porównaniu zostały poddane cele oraz założenia tych dokumentów, wykazano spójność i wzajemnie uzupełniający się charakter.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie

Dokument z października 2020, który określa cele i kierunki rozwojowe województwa oraz narzędzia pozwalające na przeprowadzenie istotnych zmian gospodarczych, społecznych i przestrzennych w perspektywie 2030 roku podkreślając rolę transformacji i „zielonego” rozwoju.

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie została określona wizja rozwoju województwa: „Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku”

Wizja ta zostanie osiągnięta poprzez realizację czterech 4 celów strategicznych: CEL STRATEGICZNY A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej ma zostać osiągnięty poprzez takie cele operacyjne jak A.1. Konkurencyjna gospodarka, A.2. Innowacyjna gospodarka czy A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość. Cele te są w pełni zbieżne z celem nr 1 Lokalnej Strategii Rozwoju Zielony Wierchołek Śląska na lata 2023-2027 **Rozwój innowacyjnej gospodarki.**

CEL STRATEGICZNY C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni ma zostać osiągnięty poprzez cele operacyjne C.1. Wysoka jakość środowiska, C.2. Efektywna infrastruktura, C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu. W pełnej zbieżności tymi celami pozostaje Cel nr 2 Lokalnej Strategii Rozwoju Zielony Wierchołek Śląska na lata 2023-2027: **Ochrona środowiska i wzrost atrakcyjności obszaru.**

CEL STRATEGICZNY B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca i CEL STRATEGICZNY D: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym realizowane będą poprzez takie cele operacyjne, jak B.2. Aktywny mieszkaniec, D.1.1 Zrównoważony rozwój terytorialny czy D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu, które są w pełni zgodne z planowanymi działaniami przyjętymi w LSR Zielony Wierchołek Śląska 2023-2027 w realizacji w celu 3 **Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa.**

Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030

Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr V/25/8/2016 z dnia 27 czerwca 2016 r. przyjęta została Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030. W Strategii nakreślono 4 cele strategiczne, a dla nich cele operacyjne.

W celu strategicznym „Zdywersyfikowana struktura gospodarcza obszarów wiejskich województwa śląskiego wykorzystująca tradycyjne sektory produkcji, otwarta na innowacje oraz rozwijająca się w zgodzie z zasadami rozwoju zrównoważonego” wskazano m.in. na następujące cele operacyjne: A2.Rozwój działalności gospodarczych wykorzystujących rolnictwo oraz uwarunkowania środowiskowe i kulturowe obszarów wiejskich. • A3.Rosnący potencjał generowania i absorbowania innowacji przez gospodarkę obszarów wiejskich. • A4.Rozwój odnawialnych źródeł energii w oparciu o uwarunkowania środowiskowe oraz rolnictwo. • A5.Dostępność udogodnień podnoszących atrakcyjność biznesową obszarów wiejskich. Cele te pozostają w zgodności z celami nr 1 **Rozwój innowacyjnej gospodarki** i nr 2 **Ochrona środowiska i wzrost atrakcyjności obszaru** LSR Zielony Wierchołek Śląska na lata 2023-2027. Także cel operacyjny C1. Ochrona zasobów środowiskowych i kulturowych obszarów wiejskich w celu strategicznym C. Wieś województwa śląskiego obszarem pielęgnowania, rozwijania i promowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu pozostaje w pełnej zgodności z celem 2 **Ochrona środowiska i wzrost atrakcyjności obszaru** LSR Zielony Wierchołek Śląska na lata 2023-2027.

Cele operacyjne takie jak B4.Zintegrowane społeczności lokalne i wysoka aktywność mieszkańców w podejmowaniu działań na rzecz społeczności lokalnej w celu strategicznym B. Wysoka jakość życia na obszarach wiejskich województwa śląskiego odpowiadająca rosnącym standardom cywilizacyjnym i wykorzystująca specyfikę społeczną i środowiskową, C2.Kształtowanie przestrzeni wiejskich z zachowaniem walorów przyrodniczych i kulturowych w celu strategicznym C. Wieś województwa śląskiego obszarem pielęgnowania, rozwijania i promowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu czy D3. Tworzenie relacji i partnerstwa w ramach lokalnych obszarów

funkcjonalnych w celu strategicznym D. Zintegrowany rozwój obszarów wiejskich i miejskich prowadzący do przyspieszonego rozwoju regionu pozostają w zbieżności z działaniami celu 3 **Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa** LSR Zielony Wierchołek Śląska na lata 2023-2027.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030 – Inteligentne Śląskie

30 czerwca 2021 r. Zarząd Województwa Uchwałą nr 1554/246/VI/2021 przyjął „Regionalną Strategię Innowacji Województwa Śląskiego 2030 – Inteligentne Śląskie”, która jest aktualizacją dotychczasowego dokumentu strategicznego obowiązującego w okresie 2013-2020.

Celem głównym dokumentu jest innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza zapewniająca przewagę konkurencyjną regionu na arenie międzynarodowej realizowana na fundamentach regionalnego ekosystemu innowacji.

Jednym z celów szczegółowych RSI jest C3. Wspieranie konkurencyjności i skutecznej transformacji podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji w kierunku krajowych i międzynarodowych czempionów, a zawarte w nim działania obejmują D.3.1. Kompleksowe wsparcie start-upów. Pozostaje to w zgodności z przedsięwzięciem P.1.1 Wspieranie podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej celu nr 1 **Rozwój innowacyjnej gospodarki** LSR Zielony Wierchołek Śląska na lata 2023-2027. LGD planuje współpracę z instytucjami, które wdrażać będą Regionalną Strategię Innowacji Województwa Śląskiego 2030 – Inteligentne Śląskie.

Wstępny projekt programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027

31 marca 2022 r. Zarząd Województwa przyjął wstępny projekt dokumentu pn. „**Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027**”. Nowy program regionalny będzie nosił nazwę „Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027” i podobnie jak obecne RPO WSL 2014-2020 będzie zarządzany przez Zarząd Województwa Śląskiego.

Przedmiotem interwencji programu na lata 2021-2027 będą inwestycje m.in. w:

- działalność badawczo-rozwojową przedsiębiorstw,
- rozwój MŚP,
- e-usługi publiczne,
- rozwój OZE i efektywności energetycznej,
- przystosowanie regionu do zmian klimatu,
- ochronę terenów cennych pod względem przyrodniczym,
- gospodarkę wodno-ściekową i odpadową,
- regionalną infrastrukturę transportową,
- infrastrukturę kulturalną i turystyczną,
- aktywizację zawodową oraz podnoszenie kwalifikacji mieszkańców,
- usługi środowiskowe (usługi społeczne, opieka długookresowa i psychiatryczna, e-usługi, integracja społeczna, ekonomia społeczna, edukacja na potrzeby rynku pracy, profilaktyka w ochronie zdrowia, standardy usług w zakładach leczniczych, integracja imigrantów).

Powyższy zakres wsparcia obejmuje pięć celów polityki spójności wskazanych w projektach rozporządzeń dla perspektywy finansowej 2021-2027. Wskazany wyżej zakres pokazuje zbieżność z celami LSR Zielony Wierchołek Śląska na lata 2023-2027.

LGD Zielony Wierchołek Śląska może również ubiegać się o fundusze na realizację przedsięwzięć w ramach innych programów oraz podejmować działania informacyjne na obszarze o możliwości finansowania przedsięwzięć z innych źródeł zewnętrznych zarówno w ramach środków europejskich, jak i krajowych. Dla skuteczniejszego wykonania założeń celu 3 **Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa** LGD może starać się o finansowanie projektów z takich źródeł finansowania jak: Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 w ramach priorytetu I *Mikro-inicjatywy* oraz w ramach priorytetu II *Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego*. Zakres tego projektu wpisuje się w przedsięwzięcie P.3.5 Inicjatywy lokalne na rzecz kapitału społecznego.

W ramach celu 2 **Ochrona środowiska i wzrost atrakcyjności obszaru** – przedsięwzięcie P.2.2 Poprawa dostępności do usług dla lokalnej społeczności z wyłączeniem inwestycji. mogą być realizowane przez LGD oraz inne podmioty i partnerów z takich źródeł finansowania jak: *Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027* w ramach priorytetu VII *Kultura* Cel szczegółowy 4.6 *Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych*.

V.2. Sposób integrowania sektorów, partnerów, zasobów i branż w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Lokalna Grupa Działania jest partnerstwem złożonym z przedstawicieli różnych sektorów. To powoduje, że podczas spotkań takich jak walne zebrania członków czy inne spotkania mające na celu omówienie specjalnych zagadnień dochodzi do spotkań tych osób ze sobą. Zapoznając ze sprawozdaniami i innymi dokumentami o LGD, członkowie LGD z różnych sektorów mają okazję uzyskać więcej informacji o działalności osób i podmiotów z innych sektorów. Głównym narzędziem informacyjnym jest w LGD strona internetowa oraz media społecznościowe.

LGD będzie prowadzić działania w celu zachęcenia do podejmowania przez partnerów LGD wspólnych projektów. Jednym z narzędzi obok działań informacyjnych, będą preferencje w ocenie kryteriów lokalnych za realizację projektów w partnerstwie.

Korzyścią dla partnerów jest możliwość poznania różnych funduszy unijnych. LGD korzystać będzie ze środków Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej i z regionalnych środków Unii Europejskiej dla Śląska na lata 2021-2027. To stworzy możliwość korzystania przez partnerów LGD z kilku funduszy w kilku projektach, samodzielnie lub w partnerstwie z innymi członkami LGD.

W projektach w partnerstwie lub osobno, partnerzy będą się starali osiągnąć te same lub podobne cele, co pozwoli na bardziej zrównoważony rozwój lub lepiej zrozumiały rozwój dla wszystkich członków LGD. To także szansa na realizację komplementarnych projektów i tym samym projektów, które generować będą **wartość dodaną**. Dotyczyć to będzie projektów, których wspólna realizacja przyniesie sumarycznie dodatkowe efekty dla większej liczby projektów niż w przypadku projektów realizowanych osobno.

Podejście LEADER daje dodatkowe korzyści dla społeczności lokalnych poprzez wsparcie niektórych grup beneficjentów w ramach tego podejścia w sposób odmienny od innych instrumentów wsparcia; możliwość realizacji projektów wykraczających poza obszar jednostek administracyjnych gmin; brak dominacji sektora publicznego.

LGD głównie kierować będzie swoje środki w kierunku osób zainteresowanych podjęciem lub rozwojem działalności gospodarczej, bowiem wynika to z potrzeb obszaru objętego funkcjonowaniem LGD. Wsparcie podejmowania działalności gospodarczej realizowane będzie w celu 1.

W osobnym celu środki skierowane zostaną dla rozwoju infrastruktury, w tym infrastruktury turystycznej, bowiem takie oczekiwanie wynikało głównie z konsultacji. Turystyka jest słabą gospodarczo branżą na obszarze LGD, jak wynika też z danych. Niemniej szczególnie zainteresowanie będzie kierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym np. osób bezrobotnych, objętych pomocą społeczną, niepełnosprawnych. Ponadto osoby takie lub ich zatrudnienie będzie preferowane w ramach kryteriów lokalnych. Dotyczy to osób starszych i młodzieży do 25 lat. LGD realizować będzie też projekty społeczno-kulturalne związane z aktywizacją mieszkańców i polepszeniem ich jakości życia. Wiele takich projektów zgłoszonych zostało w trakcie konsultacji społecznych.

LGD korzystać będzie przede wszystkim z dostępnych środków finansowania dla LGD w województwie śląskim tj. ze środków Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej i Funduszy Europejskich dla Śląska w latach 2021-2027 - EFS+. LGD będzie uczestniczyć w pozyskaniu dodatkowo środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach regionalnych środków Unii Europejskiej dla województwa śląskiego na lata 2021-2027. Także LGD zainteresowane będzie pozyskaniem dodatkowych środków, także krajowych, szczególnie z funduszy przeznaczonych dla organizacji pozarządowych takich jak Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO.

Wdrażanie LSR realizowane będzie zgodnie z zasadami przyjętymi w podejściu LEADER – LGD organizować będzie głównie nabory projektów dla osiągnięcia celów strategii. Wiązać się to będzie z przygotowaniem i dystrybucją informacji o naborach, a następnie ich przeprowadzenie. Podczas naborów personel LGD świadczyć będzie bezpłatną pomoc dla beneficjentów w przygotowaniu wniosków. Ta pomoc jest wartością dodaną dla projektów realizowanych w podejściu LEADER.

LGD przewiduje realizację projektów grantowych – dla małych i nowych organizacji pozarządowych oraz dla projektów Smart Villages. Realizacja projektów w partnerstwie będzie preferowana w kryteriach lokalnych, bowiem takie projekty przyniosą wartość dodaną dla ich partnerów.

LGD realizować będzie, szczególnie w Celu 3 LSR projekty mające znaczenie dla rozwoju społecznego, w tym wzrost potencjału członków lokalnych społeczności. Wiele takich projektów zgłoszono podczas spotkań

konsultacyjnych zrealizowanych we wszystkich gminach objętych funkcjonowaniem LGD. Projekty realizowane będą głównie przez organizacje pozarządowe lub instytucje publiczne w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi.

Rozdział VI Cele i wskaźniki

VI.1. Specyfikacja i opis celów oraz przypisanych im przedsięwzięć wraz z uzasadnieniem

Biorąc pod uwagę Analizę SWOT i wskazania celów w trakcie konsultacji społecznych, podczas spotkania w dniu 13 grudnia 2022 r. zaproponowano następujące trzy cele dla LSR, których osiągnięcie finansowane będzie ze środków Planu Strategicznego WPR wraz z wskaźnikami rezultatu.

	Cele	Wskaźniki rezultatu
Cel 1	Rozwój innowacyjnej gospodarki	Ilość utworzonych nowych miejsc pracy.
Cel 2	Ochrona środowiska i wzrost atrakcyjności obszaru	Ilość osób, które skorzystały z nowej infrastruktury obszaru.
Cel 3	Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa	Ilość osób, które uzyskały certyfikaty z uczestnictwa w szkoleniach.

Są to cele w większości realizowane przez LGD w okresie 2014-2022. Niejako cele te będą kontynuowane w latach 2023-2027.

Wskazanie tych celów całkowicie wynika z przeprowadzonej Analizy SWOT, diagnozy i wyników konsultacji społecznych. Trzeci cel uwzględnia też jeden z głównych celów podejścia LEADER.

Cel pierwszy wynika głównie z mocnych stron obszaru – dobrych warunków do powstawania i rozwoju przedsiębiorstw, jak i słabych stron obszaru LGD – bezrobocie nieco wyższe niż średnia krajowa, niska przedsiębiorczość w większości gmin obszaru. Cel osiągnięty zostanie przede wszystkim poprzez projekty dotacji dla podejmowania i rozwoju przedsiębiorczości. Ważne jest przeprowadzenie projektów własnych związanych z rozwojem przedsiębiorczości, bowiem obecnie poziom przedsiębiorczości jest niski, szczególnie w kilku gminach. Cel drugi wprost wynika z przeprowadzonych konsultacji społecznych. Uwzględnia inicjatywy Unii Europejskiej, a także Zarządu Województwa Śląskiego w zakresie produkcji zielonej energii. W celu tym zawarto też dotacje na inwestycje niekomercyjne.

Cel trzeci bierze pod uwagę aktywność organizacji pozarządowych w trakcie konsultacji społecznych i zgłaszane przez te organizacje projekty. Wiąże się z podnoszeniem wiedzy, strategiami Smart Villages, inicjatywami na rzecz kapitału społecznego, operacji własnej, działaniami na rzecz osób defaworyzowanych.

3. Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS

Cele osiągnięte będą poprzez poniżej wymienione przedsięwzięcia wraz z wskaźnikami.

Cel	Nazwa przedsięwzięcia	Wskaźnik
Nr 1	P.1.1 Wspieranie podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej	Liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z dotacji. Planuje się utworzenie 30 miejsc pracy
	P.1.2 Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej	Liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z dotacji. Planuje się wsparcie co najmniej 15 miejsc pracy.
	P.1.3 Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych.	Ilość zmodernizowanych zagród edukacyjnych Planuje się wsparcie 2 przedsiębiorstw
	P.1.4 Tworzenie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie gospodarstw agroturystycznych.	Ilość powstałych gospodarstw agroturystycznych Planuje się wsparcie 3 gospodarstw. Ilość zmodernizowanych gospodarstw agroturystycznych Planuje się wsparcie 2 gospodarstw

Nr 2	P.2.1 Podniesienie świadomości w zakresie zmian klimatu i ochrony środowiska i ich wpływu na otoczenie połączone z promocją obszaru	Ilość operacji mających na celu podniesienie świadomości w zakresie zmian klimatu i ochrony środowiska. Planuje się 8 operacji
	P.2.2 Podniesienie poziomu jakości życia mieszkańców poprzez tworzenie i rozwój obiektów i miejsc służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców, w tym kulturalnych, rekreacyjnych i edukacyjnych w tym przedsięwzięcia prośrodowiskowe	Ilość utworzonych lub zmodernizowanych obiektów małej infrastruktury niekomercyjnej. Planuje się 9 obiektów
Nr 3	P.3.1 Wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych	Ilość organizacji pozarządowych, które otrzymały wsparcie w zakresie wzmacniania potencjału. Planuje się 10 organizacji.
	P.3.2 Konceptje Smart Villages.	Liczba strategii, które skorzysta z przedsięwzięcia. Planuje się 9 strategii
	P.3.3 Inicjatywy lokalne na rzecz kapitału społecznego.	Liczba osób, które skorzysta z przedsięwzięcia. Planuje się 90 osób w tym osoby będące w niekorzystnej sytuacji.
	P.3.4 Projekty partnerskie zagraniczne	Ilość zagranicznych projektów partnerskich, które otrzymały wsparcie. Planuje się 3 projekty
	P.3.5 Projekty partnerskie krajowe	Ilość krajowych projektów partnerskich, które otrzymały wsparcie. Planuje się 3 projekty

Przedsięwzięcia w pewnym zakresie są kontynuowane z okresu 2014-2022. Wskaźniki określono zgodnie z wytycznymi.

Harmonogram realizowanych przedsięwzięć zawarto w Planie Działania. Środki zostały rozłożone równomiernie, tak by w najlepszym stopniu wykorzystać potencjał LGD i zainteresowanie beneficjentów.

Nie przewidziano realizacji osobnych przedsięwzięć na rzecz innowacji, niemniej w kryteriach lokalnych projekty zawierające innowacje będą preferowane.

Podobnie jak w przypadku innowacji nie przewiduje się osobnych przedsięwzięć na rzecz osób młodych czy starszych, ale w kryteriach lokalnych projekty skierowane do osób młodych lub starszych będą preferowane.

Wśród wskaźników lokalnych preferowane będą projekty ujmujące w kosztach inwestycje w odnawialne źródła energii.

EFS+

LGD otrzyma dodatkowe środki z Europejskiego Funduszu Społecznego+ w ramach Europejskich Funduszy dla Śląska 2021-2027, które będą realizowane w ramach celu 3. W ramach tych środków LGD planuje podjęcie działań w zakresie:

- edukacji (cel szczegółowy f) - inicjatywy w obszarze edukacji pozaformalnej wynikające z potrzeb społeczności lokalnych na podstawie LSR, np.: wsparcie różnych form rozwijających kompetencje społeczne, obywatelskie, świadomość i ekspresję kulturalną, przedsiębiorczość, umiejętności ogólne, wiedzę oraz zainteresowania dzieci i młodzieży poprzez m.in.: warsztaty, zajęcia dodatkowe oraz inne formy wsparcia wynikające z potrzeb społeczności lokalnych w zakresie edukacji pozaformalnej dzieci i młodzieży.

Planuje się wsparcie 20 projektów po 28 tys. € dotyczących edukacji pozaformalnej dzieci i młodzieży. Liczba osób objętych wsparciem wyniesie 200.

- włączenia społecznego (cel szczegółowy l) - realizacja projektów opartych na aktywizacji i integracji społecznej społeczności lokalnych, w szczególności działania kierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (oraz ich otoczenia) zamieszkujących obszar objęty LSR. Planowane działania będą polegały m.in. na aktywizacji społecznej, rozwijaniu kompetencji społecznych i zainteresowań, aktywnych sposobów spędzania czasu

wolnego, budowaniu więzi społecznych, czy wyrównywaniu deficytów społecznych osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.

Planuje się wsparcie realizacji 20 projektów kwotą 22,5 tys. € dotyczących upowszechnienia kształcenia ustawicznego. Liczba osób objętych wsparciem wyniesie 200.

- (cel szczegółowy g) - inicjatywy w obszarze kształcenia przez całe życie wynikające z potrzeb społeczności lokalnych na podstawie LSR m.in.: inicjatywy edukacyjne upowszechniające kształcenie ustawiczne osób dorosłych, służące aktywizacji w szczególności osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami oraz innych zidentyfikowanych grup w danej społeczności, z uwzględnieniem działań mających na celu diagnozę potrzeb szkoleniowych osób dorosłych i dostosowanie form edukacji pod kątem ich adekwatności i elastyczności

Planuje się wsparcie realizacji 7 projektów kwotą 14,5 tys. zł dotyczących oddolnych inicjatywy o charakterze aktywizującym w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Liczba osób objętych wsparciem wyniesie 70.

Cel FE SL na lata 2023-2027	Przedsięwzięcie LSR	Wskaźniki Produktu	Wskaźniki Rezultatu
(cel szczegółowy f) - inicjatywy w obszarze edukacji pozaformalnej wynikające z potrzeb społeczności lokalnych na podstawie LSR, np.: wsparcie różnych form rozwijających kompetencje społeczne, obywatelskie, świadomość i ekspresję kulturalną, przedsiębiorczość, umiejętności ogólne, wiedzę oraz zainteresowania dzieci i młodzieży poprzez m.in.: warsztaty, zajęcia dodatkowe oraz inne formy wsparcia wynikające z potrzeb społeczności lokalnych w zakresie edukacji pozaformalnej dzieci i młodzieży.	3.6. Poszerzenie oferty pozaszkolnych form edukacji.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	Liczba zrealizowanych inicjatyw lokalnych o charakterze edukacyjnym
(cel szczegółowy g) - inicjatywy w obszarze kształcenia przez całe życie wynikające z potrzeb społeczności lokalnych na podstawie LSR m.in.: inicjatywy edukacyjne upowszechniające kształcenie ustawiczne osób dorosłych, służące aktywizacji w szczególności osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami oraz innych zidentyfikowanych grup w danej społeczności, z uwzględnieniem działań mających na celu diagnozę potrzeb szkoleniowych osób dorosłych i dostosowanie form edukacji pod kątem ich adekwatności i elastyczności	3.7 Projekty edukacyjne o innowacji w tym promocja uczenia się przez całe życie		
(cel szczegółowy l) - realizacja projektów opartych na aktywizacji i integracji społecznej społeczności lokalnych, w szczególności działania kierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (oraz ich otoczenia) zamieszkujących obszar objęty LSR. Planowane działania będą polegały m.in. na aktywizacji społecznej, rozwijaniu kompetencji społecznych i zainteresowań, aktywnych sposobów spędzania czasu wolnego, budowaniu więzi społecznych, czy wyrównywaniu deficytów społecznych osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.	3.8 Aktywizacja i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Liczba zrealizowanych inicjatyw lokalnych o charakterze integracyjnym

Źródła danych

Dane do pomiaru wskaźników pozyskane będą z dokumentacji będącej w posiadaniu LGD, jak i dokumentacji zewnętrznej, ze zrealizowanych projektów i sprawozdań przygotowanych przez beneficjentów.

Pomiary realizowane będą w miarę możliwości raz w roku, tak by mogły być przedmiotem analizy podczas spotkania refleksyjnego.

Większość wskaźników to wskaźniki proste, bezpośrednie liczby jak liczby przedsiębiorstw, którym przekazano dotacje, liczby osób uczestniczących w szkoleniu. Nie przewiduje się dodatkowych algorytmów dla obliczania wskaźników. Wielkości początkowe i docelowe wskaźników umieszczone zostały w tabeli Cele i wskaźniki.

Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Lokalną Grupą Działania zarządza kilkuosobowy Zarząd. Zarząd powołany jest przez Walne Zebranie Członków, które jest najwyższym organem. W pracy Zarządowi pomaga Biuro LGD, które zatrudnia 3 pracowników. W wyborze projektów uczestniczy osobny organ – Rada, w skład której wchodzi przedstawiciele społeczności obszaru LGD.

Do wyboru projektów stosuje się procedury. Procedury te są uchwalane przez Walne Zebranie Członków. Określa się tzw. Listę lokalnych kryteriów. Wg tej listy oceniane są przez Radę propozycje projektów do dofinansowania przez LGD, złożone w wyniku naboru projektów.

Zgodnie z wynikami analizy i diagnozy obszaru LGD w lokalnych kryteriach stosowane będą następujące preferencje:

- a) Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w projektach podejmowania samodzielnej działalności gospodarczej i rozwoju działalności gospodarczej przez istniejące przedsiębiorstwa
- b) Złożenie wniosku bądź zatrudnienie lub też szkolenie skierowane dla osoby z grupy osób będących w niekorzystnej sytuacji (bezrobotni, osoby niepełnosprawne, osoby młode do 25 roku życia, osoby starsze 60+, kobiety, osoby korzystające z opieki społecznej)
- c) wnioskodawcy stosujący rozwiązania innowacyjne i realizowane w partnerstwie.

Kwestia zamontowania urządzeń do produkcji energii odnawialnej została zrealizowana w taki sposób, że jednym z kryteriów oceny jest czy w budżecie projektu znajduje się kwota powyżej 10% kosztów projektu przeznaczona na OZE.

Różne kryteria będą mogły być zastosowane do różnych naborów.

Procedury wyboru i oceny operacji, a szczególnie kryteria wyboru operacji, były i będą konstruowane, z zastosowaniem metod partycypacji, opisanych wcześniej.

Procedura oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD udostępnione będą na stronie internetowej Stowarzyszenia i w przypadku każdej wprowadzonej zmiany będą udostępniane na stronie internetowej w aktualnej wersji.

Procedura zawiera m.in.:

- kwestie dotyczące zasad ogłaszania naboru
- procedurę składania i wycofywania wniosków
- procedurę wstępnej oceny wniosków
- procedurę oceny wniosków
- procedurę odwoławczą

W osiągnięciu celu 3 przewidziano cztery przedsięwzięcia, które realizowane będą jako projekty grantowe. Aby projekt mógł być realizowany jako projekt grantowy muszą w nim zostać określone przynajmniej dwa zadania do realizacji przez minimum dwóch partnerów. LGD dokonuje wyboru partnerów do realizacji projektu grantowego.

Do wyboru stosowana będzie różna lista kryteriów lokalnych, odpowiadająca na potrzeby danego projektu grantowego. Dla projektów grantowych przewidziany jest **Regulamin Konkursu Grantowego na dofinansowanie zadań realizowanych w ramach Projektów Grantowych**, który przewiduje:

- zasady (procedura) ogłaszania konkursu i przyjmowania wniosków grantowych
- zasady (procedurę) wyboru grantobiorców
- zasady odstępowania od konkursu na wybór wniosków
- sposób zabezpieczenia realizacji umowy
- sposób informowania grantobiorców o wynikach oceny
- zasady (procedura) wnoszenia i rozpatrywania odwołań przez grantobiorców od decyzji Rady
- zasady przekazywania do SW dokumentów dotyczących wyboru grantobiorców
- procedura zawarcia umowy i przekazania środków.

Procedura ustalania lub zmian kryteriów oceny operacji opisuje szczegółowo przebieg procesu wprowadzania zmian w kryteriach wyboru operacji, a także przebieg procesu konsultacji społecznych w przypadku takich zmian.

W kryteriach wyboru operacji przedstawiono definicję innowacyjności, jako: **Zastosowanie lub wprowadzenie nowych lub ulepszonych produktów, procesów (technologii), metod organizacji lub marketingu poprzez praktyczne wykorzystanie lokalnych zasobów, unikalnych i charakterystycznych na obszarze LSR (przyrodniczych,**

historycznych, kulturowych, czy społecznych). Innowacyjne może być ich nietypowe, niestandardowe wykorzystanie czy promocja.

Dodatkowe punkty przyznane zostaną rozwiązaniom będącym wdrożeniem efektów badań naukowych lub patentów. Powyższe kryteria zostaną zastosowane głównie w przedsięwzięciach P.1.1 Wspieranie podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej, P.1.2 Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej.

W ramach przedsięwzięcia 3.3 Inicjatywy lokalne na rzecz kapitału społecznego., w tym osób będących w niekorzystnej sytuacji będą realizowane projekty, dla których grupy docelowe będą stanowić osoby z określonych w LSR grup defaworyzowanych będących w niekorzystnej sytuacji czyli osoby do 25 roku życia, osoby bezrobotne, osoby niepełnosprawne, kobiety, osoby starsze powyżej 60 roku życia, osoby korzystające z opieki społecznej).

Dodatkowe preferencje w kryteriach lokalnych stosowanych będą za projekty partnerskie, składane przez grupę wnioskodawców (minimum dwóch). Wnioskodawcy tacy będą musieli się wykazać porozumieniem, w którym określono zadania poszczególnych partnerów oraz ich wkład finansowy. Ponadto w ramach Celu nr 3 w przedsięwzięciu P. 3.4 oraz P.3.5 Projekty partnerskie przewidziano realizację projektów partnerskich zarówno krajowych czyli z spoza obszaru obje tego LSR jak i zagranicznych dla których przewidziano wsparcie odpowiednio w wysokości 100 000,00 oraz 66 000,00 €.

Projekty EFS + będą realizowane na zasadach projektów grantowych w ramach celu 3. Projekty te będą odpowiadały założeniom FE SL 2021-2027 i będą wybierane na zgodnie z zasadami i kryteriami dla EFS+ ze szczególnym uwzględnieniem projektów wpisujących się w Nowy Europejski Bauhaus.

Do wdrażania projektów grantowych z będą również stosowane zapisy art. 41 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 oraz art. 17 Ustawy o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.

Rozdział VIII Plan działania

Harmonogram wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju uwzględnia możliwości realizacji LSR przez Biuro LGD. Stąd zadania zostały rozłożone proporcjonalnie i w podziale na kolejne lata, tak aby w dłuższym okresie czasu istniała możliwość skorzystania z oferty LGD.

Najwięcej projektów przewiduje się w celu 1 w przedsięwzięciach związanym z podejmowaniem oraz rozwojem działalności gospodarczej oraz tworzeniem i rozwojem gospodarstw agroturystycznych. Postanowiono zorganizować nabór ośmiokrotnie w latach: w 2025 – 2027 udostępniając w przedsięwzięciu 1.1 33%, 66%, 100% środków w latach 2025-2027, w przedsięwzięciu 1.2 33%, 66% i 100% w latach 2025-2027 roku, w przedsięwzięciach 1.3 i 1.4 100% środków w roku 2026

W celu 2 przewidziano realizację przedsięwzięć w 2026 i 2027 roku. W przedsięwzięciu związanym z wybudowaniem lub przebudową obiektów infrastruktury publicznej przewidziano nabór w wysokości 100% w 2027 roku. Podobnie realizowane będą projekty związane z podniesieniem świadomości w zakresie zmian klimatu.

W celu 3 realizacja przedsięwzięcia będą realizowane w roku 2028.

Projekty realizowane w ramach EFS + w latach 2025 – 2028 co zgodne jest z harmonogramem projektów finansowanych z EFS+ co zgodne jest z harmonogramem dla FE SL 2021-2027.

Pierwszy kamień milowy dla PS WPR zaplanowany jest na 40% a jego osiągnięcie ma nastąpić w czerwcu 2026 roku. Drugi kamień milowy PS WPR zaplanowany jest na koniec 2028 roku i wynosi 80% całości budżetu.

Rozdział IX Plan finansowy LSR

Budżet LSR realizowany będzie bezpośrednio finansowany z dwóch źródeł- Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027 w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Społecznego + w ramach FE SL 2021-2027.

W ramach EFROW będzie to 2 500 000 € + komponent na zarządzanie w wysokości 562 500 €

W ramach EFS+ będzie to 1 164 375 €. W ramach EFS + wysokość dofinansowania projektów będzie wynosić 95% wraz z wkładem własnym.

C1, P.1.1. oraz P.1.2 finansowany będzie z PS WPR w wysokości do 65%, pozostała kwota stanowić będzie wkład własny Wnioskodawcy. W ramach operacji polegającej na podejmowaniu działalności gospodarczej, przewidziano wsparcie w wysokości 26 000,00€, co pozwala na dofinansowanie min. 30 operacji. W ramach rozwoju działalności gospodarczej przewidziano 15 operacji po 44 000,00 €. W ramach P.1.3 oraz 1.4 przewidziano realizację operacji związanych z gospodarstwami agroturystycznymi oraz zagrodami edukacyjnymi na które w sumie przewidziano 231 000,00.

W celu C.2 P.1 będzie realizowane za pomocą projektu grantowego natomiast P.2 będzie finansowane drogą konkursową z możliwością udziału JST.

W celu C.3. Przewidziano do realizacji zarówno operację własną, projekty grantowe oraz projekty partnerskie krajowe oraz zagraniczne.

W formule pośredniej będą finansowane projekty ze środków dedykowanych mieszkańcom obszarów objętych lokalną strategią rozwoju w ramach instrumenty RLKS – finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach FE SL 2021-2027. Będą to działania skoncentrowane na wspieraniu energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2021, w tym z określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju oraz Wpieranie przystosowanie się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (działania w zakresie wzmacniania potencjału służb ratowniczych)

LGD Zielony Wierchołek Śląska może również ubiegać się o fundusze na realizację przedsięwzięć w ramach innych programów oraz podejmować działania informacyjne na obszarze o możliwości finansowania przedsięwzięć z innych źródeł zewnętrznych zarówno w ramach środków europejskich, jak i krajowych. Dla skuteczniejszego wykonania założeń celu 3 **Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa** LGD może starać się o finansowanie projektów z takich źródeł finansowania jak: Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 w ramach priorytetu I *Mikro-inicjatywy* oraz w ramach priorytetu II *Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego*. Zakres tego projektu wpisuje się w przedsięwzięcie P.3.3 Inicjatywy lokalne na rzecz kapitału społecznego.

Rozdział X Monitoring i ewaluacja

Poniższy rozdział poświęcony został opisowi prowadzenia ewaluacji oraz monitoringu w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata, w tym także kwestii funkcjonowania biura Stowarzyszenia. Głównym celem prowadzenia powyższych działań będzie posiadanie aktualnych danych co do postępów w realizacji strategii, szczególnie pod kątem ich efektywności i racjonalności. Zgodnie z zasadami monitoringu i ewaluacji LGD „Zielony Wierchołek Śląska” będzie realizować działania monitoringowe na bieżąco, ewaluację ex-post oraz ewaluację on-going.

Ocena jakości realizowanych zadań wykonywana będzie na dwóch płaszczyznach: ocenie on-going i ex post w zakresie dotychczas wykonanych zadań. Ewaluacja dokonywana będzie przy zastosowaniu stosownych do rodzaju i aspektów oceny kryteriów ewaluacyjnych, zgodnie z praktyką ewaluacji. Wśród nich m.in. w kontekście ewaluacji funkcjonowania LGD i wdrażania LSR, każdorazowo, w zależności od zakresu ewaluacji uwzględnione zostaną:

- **Trafność (relevance)** - kryterium to pozwala ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele LSR odpowiadają zidentyfikowanym problemom na obszarze LGD i/lub realnym potrzebom beneficjentów;
- **Efektywność (efficiency)** - kryterium to pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” wdrażania LSR, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów. Nakłady rozumiane są jako zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas;
- **Skuteczność (effectiveness)** - kryterium to pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele LSR zdefiniowane na etapie przygotowywania zostały osiągnięte;
- **Użyteczność** – na ile potrzeby beneficjentów zostały zaspokojone;
- **Trwałość efektów (sustainability)** – kryterium to pozwala ocenić czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.

Zarząd LGD „Zielony Wierchołek Śląska” przystępując do badania ewaluacyjnego, każdorazowo wspólnie z podmiotem dokonującym ewaluacji (pracownicy biura/komisja rewizyjna/podmiot zewnętrzny) będzie przygotowywał wytyczne do ewaluacji (on-going/ex-post), w których postawione zostaną pytania ewaluacyjne, uwzględniające odpowiednio dopasowane i opisane kryteria ewaluacyjne.

Ewaluacja on-going w zakresie wdrażania LSR będzie przeprowadzana wewnętrznie – na podstawie metodologii sporządzonej przez pracowników biura w zakresie Wdrażania LSR. Raport z ewaluacji poddany zostanie ocenie Komisji Rewizyjnej, która dokona oceny i wyda rekomendacje po przeanalizowaniu wszystkich zrealizowanych działań i operacji, pod kątem określenia efektów tych przedsięwzięć, a także wpływu, jaki miała ich realizacja na osiągnięcie celów zakładanych w LSR.

Ewaluacja on-going funkcjonowania LGD będzie prowadzona przez Komisję Rewizyjną LGD, która we współpracy z podmiotem zewnętrznym dokona oceny pracy biura LGD, pracy Zarządu LGD, efektywności stosowanych procedur. Przedstawi także wnioski w formie uwag i rekomendacji dotyczących zmian w sposobie funkcjonowania LGD, które zapewnią wyższą efektywność działania LGD i lepsze osiągnięcie celów zakładanych w LSR.

Ewaluacja ex-post zarówno w zakresie funkcjonowania, jak również wdrażania LGD, dokonana zostanie po zakończeniu projektu przez podmiot zewnętrzny, celem nadania jej obiektywności oceny procesów.

Ad hoc: ewaluacja ex ante dokonywana będzie w zależności od potrzeb przez Zarząd LGD na wniosek społeczności/organów LGD/innych i dotyczyć będzie typów przedsięwzięć/celów, które są znajdą się w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji. Organem właściwym do wykonania ewaluacji ex ante jest Zarząd LGD. Ocena polega na obowiązku sporządzenia analizy w stosunku do każdego planowanego przedsięwzięcia, która obejmie: cel jego realizacji, zakres osiągania celów określonych w LSR poprzez planowane przedsięwzięcie, grupę docelową (w tym grupy w niekorzystnej sytuacji), adekwatność projektu, przygotowanie projektu i jego planu w kontekście wewnętrznej spójności i logiki planowania, opis przedsięwzięcia, źródła finansowania przedsięwzięcia wraz ze wskazaniem środków na ewentualne prefinansowanie (jeśli dotyczy), uzasadnienie wyboru działań pod kątem celowości i efektywności.

Monitoring wdrażania LSR i funkcjonowania LGD, realizowany będzie wewnętrznie przez Biuro LGD, stosownie do opisu obowiązków pracowników. Sprawozdanie półroczne monitoringowe przedkładane będzie do Urzędzie

Marszałkowskim Województwa .Ponadto będzie zaprezentowane na Walnym Zgromadzeniu członków LGD. Obowiązkowymi elementami monitoringu będą: statystyki związane z wykorzystaniem środków w ramach poszczególnych działań oraz prezentacja wskaźników poszczególnych działań w odniesieniu do zakładanych wartości. Treść sprawozdania monitoringowego będzie zamieszczony na stronie internetowej LGD.

Tabela nr 1 Elementy podlegające monitoringowi.

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródło danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Poziom realizacja LSR na podstawie mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników celów LSR	Biuro LGD (ocena własna)	Sprawozdania beneficjentów, ankiety beneficjentów, wewnętrzne rejestry danych Biura LGD	Na bieżąco w całym okresie wdrażania	Stopień realizacji wskaźników określonych w LSR
Stopień realizacji harmonogramu ogłaszanych konkursów	Biuro LGD (ocena własna)	Zestawienia ogłaszanych konkursów – baza danych Biura LGD.	Na bieżąco w całym okresie wdrażania	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem konkursów LSR, ocena stopnia realizacji zadań wdrażania w ramach LSR
Budżet LSR - wydatkowanie środków na poszczególne cele i przedsięwzięcia LSR	Biuro LGD (ocena własna)	Wewnętrzne rejestry danych Stowarzyszenia LGD Zielony Wierchołek Śląska, dane księgowe.	Na bieżąco w całym okresie wdrażania	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do środków LSR oraz środków z umów
Zainteresowanie stroną internetową LGD Zielony Wierchołek Śląska	Biuro Stowarzyszenia LGD Zielony Wierchołek Śląska (ocena własna)	Licznik odwiedzin strony internetowej, statystyki administratora strony.	Na bieżąco w całym okresie wdrażania	Skuteczność przekazywania/ uzyskiwania informacji na temat działalności LGD mierzona liczbą odwiedzających www.lgd-klobuck.pl .
Poziom osiągnięcia założeń Planu Komunikacji	Biuro Stowarzyszenia LGD Zielony Wierchołek Śląska (ocena własna)	Analiza ankiet ze szkoleń i warsztatów, analiza wywiadów bezpośrednich podczas spotkań, opinie beneficjentów, raporty z rozmów z mieszkańcami na otwartych spotkaniach.	Na bieżąco w całym okresie wdrażania	Poprawność realizacji zaplanowanych celów i zadań komunikacyjnych, efekty działań komunikacyjnych, szczególnie stopień satysfakcji uczestników z jakości prowadzonych działań szkoleniowych i warsztatowych
Funkcjonowanie Biura Stowarzyszenia LGD Zielony Wierchołek Śląska	Zarząd Stowarzyszenia LGD Zielony Wierchołek Śląska	Anonimowe ankiety oraz karty doradztwa.	Na bieżąco w całym okresie wdrażania	Ocena efektów pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom.

Tabela nr 2

Elementy podlegające ewaluacji wdrażania LSR

Elementy poddane badaniu – w zakresie wdrażania LSR	Wykonawca badania	Źródło danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Stopień realizacji celów LSR – stopień realizacji wskaźników w / Plan działania	Biuro Stowarzyszenia LGD Zielony Wierzchołek Śląska (ocena własna) Wyspecjalizowana firma zewnętrzna	Informacja od beneficjentów, wewnętrzne rejestry danych Stowarzyszenia LGD Zielony Wierzchołek Śląska	Czas pomiaru: I kw. Kolejnego roku po badanym okresie Okres pomiaru: Ocena dwuletnia, z wyłączeniem roku, 2024	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów i wskaźników
Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR	Biuro Stowarzyszenia LGD Zielony Wierzchołek Śląska (ocena własna)	Wewnętrzne rejestry danych LGD	Czas pomiaru: Raz na rok.	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR
Budżet LSR	Biuro Stowarzyszenia LGD Zielony Wierzchołek Śląska (ocena własna)	Wewnętrzne rejestry danych LGD	Czas pomiaru: Raz na rok.	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne cele i przedsięwzięcia.
Jakość stosowanych procedur wyboru i kryteria wyboru,	Biuro Stowarzyszenia LGD Zielony Wierzchołek Śląska, Zarząd i Rada (ocena własna)	Wspólna analiza przeprowadzona przez organy LGD i pracowników biura w oparciu o doświadczenie z przeprowadzonych naborów, karty oceny, analizy złożonych protestów, ankiet beneficjentów w zakresie oceny procedur i kryteriów	Okres pomiaru: Ocena dwuletnia	Ocena wpływu obowiązujących kryteriów na realizację wskaźników LSR, poprzez ocenę złożonych protestów po zakończeniu całości procedury – ilość zasadnych i niezasadnych protestów i przyczyn ich złożenia przez beneficjentów, postrzeganie w zakresie przejrzystości i czytelności procedury dla beneficjentów. Analiza rozbieżności w kartach ocen członków rady.

Tabela nr 3

Elementy podlegające ewaluacji funkcjonowania Stowarzyszenia LGD Zielony Wierzchołek Śląska

Elementy poddane badaniu – w zakresie funkcjonowania LGD	Wykonawca badania	Źródło danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Plan komunikacyjny	Biuro Stowarzyszenia LGD Zielony Wierzchołek Śląska (ocena własna)	Badania ankietowe w trakcie szkoleń i warsztatów w korelacji z listami wybranych projektów oraz pozostałe dokumenty wynikające z realizacji Planu komunikacyjnego (wydruk ze strony internetowej, listy obecności, pojedyncze egzemplarze materiałów informacyjno-promocyjnych wraz z ich rozchodowaniem, kopie artykułów w prasie lokalnej i inne)	Okres pomiaru: Ocena dwuletnia	Ocena stopnia realizacji Planu Komunikacyjnego oraz jego wpływu na wdrażanie LSR, oraz określenie dziedzin w których Plan komunikacyjny powinien zostać ulepszony. Stopień satysfakcji uczestników z jakości prowadzonych działań - analiza skuteczności prowadzonych działań w kontekście uzyskanego wsparcia przez osoby korzystające usług szkoleniowych LGD
Funkcjonowanie Biura oraz skuteczność promocji, doradztwa i aktywizacji społeczności lokalnej	Zarząd Stowarzyszenia LGD Zielony Wierzchołek Śląska	Opinia Prezesa Zarządu, ankiety szkoleniowe, karty doradztwa indywidualnego Sprawozdania z realizacji projektów własnych oraz funkcjonowania i aktywizacji	Czas pomiaru: Okres pomiaru: Ocena dwuletnia	Ocena poprawności działalności biura, określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR oraz zadań biura. (rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków wskazanych w umowie, realizacja LSR zgodnie z harmonogramem, inicjatywa , uczestnictwo w posiedzeniach ,przestrzeganie regulaminu, jakość świadczonych usług) Ocena skuteczności promocji oraz działań wdrażanych w ramach aktywizacji LSR i projektów własnych – skuteczność animacji społeczności i projektów własnych

<p><i>Funkcjonowanie Zarządu</i></p>	<p><i>Komisja Rewizyjna Stowarzyszenia LGD Zielony Wierzchołek Śląska (ocena własna)</i></p>	<p><i>Sprawozdanie zarządu z działalności / opinia komisji rewizyjnej, anonimowe ankiety</i></p>	<p><i>Ocena roczna</i></p>	<p><i>Ocena pracy członków zarządu, aktywność i udział w posiedzeniach, zaangażowanie w realizację zadań oraz wpływ na lokalną społeczność</i></p>
<p><i>Funkcjonowanie Rady</i></p>	<p><i>Komisja Rewizyjna</i></p>	<p><i>Sprawozdanie Rady z działalności (anonimowe)</i></p>	<p><i>Ocena roczna</i></p>	<p><i>Ocena pracy członków Rady, aktywność i udział w posiedzeniach</i></p>

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”
2. Strategia Terytorialna Subregionu Północnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027 - projekt
3. Program Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
4. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030
5. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021)

Załączniki do LSR

1. Cele i przedsięwzięcia.
2. Plan działania
3. Budżet LSR
4. Plan wykorzystania budżetu LSR – wykazujący wykorzystanie zakontraktowanych środków w podziale na poszczególne fundusze i lata

Załącznik nr 1. Cele i przedsięwzięcia.

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 Rozwój innowacyjnej gospodarki	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
780 000,00	P.1.1. Podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej.	potencjalni przedsiębiorcy z terenu LSR w tym osoby w niekorzystnej sytuacji	Konkurs. Projekty wnioskodawców innych niż LGD
660 000,00	P.1.2 Rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej.	przedsiębiorcy z terenu LSR potencjalni przedsiębiorcy z terenu LSR w tym osoby w niekorzystnej sytuacji	Konkurs. Projekty wnioskodawców innych niż LGD
66 000,00	P.1.3 Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie zagród edukacyjnych.	rolnicy, przedsiębiorcy, turyści	Konkurs Projekty wnioskodawców innych niż LGD
165 000,00	P.1.4. Tworzenie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia i rozwijania gospodarstw agroturystycznych	rolnicy, przedsiębiorcy, turyści	Konkurs Projekty wnioskodawców innych niż LGD
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2 Ochrona środowiska i wzrost atrakcyjności obszaru		
80 000,00	P.2.1 Podniesienie świadomości w zakresie zmian klimatu i ochrony środowiska i ich wpływu na otoczenie połączone z promocją obszaru	mieszkańcy obszaru LGD w tym osoby w niekorzystnej sytuacji	Projekt grantowy
450 000,00	P 2.2. Podniesienie poziomu jakości życia mieszkańców poprzez tworzenie i rozwój obiektów i miejsc służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców, w tym kulturalnych, rekreacyjnych i edukacyjnych w tym przedsięwzięcia prośrodowiskowe	JST, organizacje pozarządowe mieszkańcy obszaru LGD	Konkurs Projekty wnioskodawców innych niż LGD

Budżet	Przedsięwzięcia w ramach C.3 Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa		
25 000,00	P.3.1 Wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych	mieszkańcy obszaru w tym osoby w niekorzystnej sytuacji	Operacja własna
8 000,00	P.3.2 Koncepcje Smart Villages.	Mieszkańcy obszaru	Projekt grantowy
100 000,00	P.3.3 Inicjatywy lokalne na rzecz kapitału społecznego.	mieszkańcy obszaru w tym osoby w niekorzystnej sytuacji	Projekt grantowy
100 000,00	P.3.4 Projekty partnerskie zagraniczne	organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru LGD	Projekt partnerski
66 0000,00	P.3.5 Projekty partnerska krajowe	organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru LGD	Konkurs Projekty wnioskodawców innych niż LGD
589 243,00 EFS+	3.6. Poszerzenie oferty pozaszkolnych form edukacji.	Dzieci i młodzież w wieku szkolnym obszaru LSR	Projekt grantowy (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)
457 172,00 EFS+	3.7 Projekty edukacyjne o innowacji w tym promocja uczenia się przez całe życie	Dorośli mieszkańcy obszaru LSR, osoby do 25 roku, osoby starsze	Projekt grantowy(Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)
135 111,00 EFS+	3.8 Aktywizacja i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Mieszkańcy obszaru LSR, grupy w niekorzystnej sytuacji	Projekt grantowy(Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)

Załącznik 2. Plan działania

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027	do 31.12.2028			do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1.														
Przedsięwzięcie P. 1.1	liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z dotacji.	0	0,00%	szt 10	33%	szt 10	66,00%	szt 10	100%	0,00%	100%	0,00%	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P. 1.2	liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z dotacji.	0	0,00%	szt 5	33%	szt 5	66,00%	szt 5	100%	0,00%	100%	0,00%	100%	
Przedsięwzięcie P. 1.3	ilość zmodernizowanych zagród edukacyjnych	0	0,00%	0	0,00%	szt 2	100%	0,00%	100%	0,00%	100%	0,00%	100%	
Przedsięwzięcia p.1.4	Ilość zmodernizowanych gospodarstw agroturystycznych	0	0,00%	0	0,00%	szt 2	100%	0,00%	100%	0,00%	100%	0,00%	100%	
Przedsięwzięcie P. 1.4	ilość powstałych gospodarstw agroturystycznych	0	0,00%	0	0,00%	szt 3	100%	0,00%	100%	0,00%	100%	0,00%	100%	

Wskaźnik rezultatu W.1.1(1)	Ilość utworzonych nowych miejsc pracy.	0		szt 15		szt 15		Szt 15		0		0	
CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029	
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco
C.2													
Przedsięwzięcie P. 2.1	ilość operacji mających na celu podniesienie świadomości w zakresie zmian klimatu i ochrony środowiska	0	0,00%	0	0,00%	szt 4	50%	szt 4	100%	0	100%	0	100%
Przedsięwzięcie P. 2.2	Ilość utworzonych lub zmodernizowanych obiektów małej infrastruktury niekomercyjnej	0	0,00%	0	0,00%	0,00	0,00	szt 9	100%	0	100%	0	100%
Wskaźnik rezultatu W.1.2 (1)	Liczba ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.	0		0		150		250		0		0	

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029	
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco
C.3													
Przedsięwzięcie P. 3.1	ilość organizacji pozarządowych , które otrzymały wsparcie w zakresie wzmocnienia potencjału	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	szt 10	100%	0	0,00%
Przedsięwzięcie P. 3.2	Ilość opracowanych koncepcji Smart Villages	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	szt 9	100%	0	0,00%
Przedsięwzięcie e P.3.3	ilość inicjatyw lokalnych na rzecz kapitału społecznego w tym osób będących w niekorzystnej	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	osoby 90	100%	0	0,00%
Przedsięwzięcie P. 3.4	ilość zagranicznych projektów partnerskich, które otrzymały wsparcie	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	szt 3	100%	0	0,00%
Przedsięwzięcie e P.3.5	ilość krajowych projektów partnerskich, które otrzymały wsparcie	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	szt 3	100%	0	0,00%

Przedsięwzięcie P.3.6	Liczba wspieranych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0	0,00%	1 LSR	100,00%	1 LSR	100,00%	1 LSR	100,00%	1 LSR	100,00%	1 LSR	100,00%
	Liczba ludności objętej projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	600	100%	0	0,00%
Przedsięwzięcie P.3.7	Liczba wspieranych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0	0,00%	1 LSR	100,00%	1 LSR	100,00%	1 LSR	100,00%	1 LSR	100,00%	1 LSR	100,00%
	Liczba ludności objętej projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	0,00%	1 LSR	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	600	100%	0	0,00%
Przedsięwzięcie P.3.8	Liczba wspieranych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	0	0,00%	1 LSR	100%	1 LSR	100,00%	1 LSR	100,00%	1 LSR	100,00%	1 LSR	100,00%
	Liczba ludności objętej projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	150	100%	0	0,00%

EFS+

Wskaźnik rezultatu 3.1.(1)	Ilość osób, które uzyskały certyfikaty z uczestnictwa w szkoleniach.	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	200	0
Wskaźnik rezultatu 1.3.(1)	Liczba inicjatyw edukacyjnych	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	40	0
Wskaźnik rezultatu 1.1.(1)	Liczba inicjatyw integracyjnych	0		0		0		0		7	0

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	2 500 000	0	1 181 526,00	
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	562 500	0	-odpowiedni % zostanie określony na późniejszym etapie	
Razem	3 062 500	0	1 181 526,00	4 181 026,00

* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.

** W wierszu odpowiadajacemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.

Załącznik 4. Plan wykorzystania budżetu LSR

fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFRR OW	0,00	0,00%	480 000,00	19,20%	711 000,00	47,64%	40 000,00	49,24%	970 000,00	88,04%	299 000,00	100,00%	0,00	100%
EFSA+	0,00	0,00%	0,00	0%			0,00	0,00%	0,00	0,00	1 113 750,00	100,00%	0,00	0,00
EFRR	0,00	0,00%	0,00	0%			0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0	0,00	0,00
RAZEM			480 000,00		711 000,00		40 000,00		970 000,00		1 412 750,00		0,00	